

CERKVENI GLASBENIK

GLASILO CECILIJINEGA DRUŠTVA V LJUBLJANI

STEVILKA 5., 6.

MAJ, JUNIJ 1926

LETNIK XLIX.

Izhaja šestkrat na leto kot dvomesečnik. Cena listu z glasbeno prilogo vred 35 Din, za dijake 20 Din, za Italijo 40 Din, za Ameriko 1 dolar. Uredništvo in upravnništvo: Pred škofijo 12/I.

† ANTON FOERSTER

Starosta slovenskih skladateljev, prezaslužni glasbeni ravnatelj v pokoju Anton Foerster je v soboto 17. aprila dopoldne v visoki starosti osem-inošedesetih let v Novem mestu mirno v Gospodu zaspal.

Z blagopokojnikom smo Slovenci izgubili enega naših največjih glasbenikov.

Cecilijino društvo za ljubljansko škofijo žaluje ob Foersterjevem grobu za enim svojih prvih mož.

*

Anton Foerster se je rodil 20. decembra 1837 v Osenicah na Češkem kot sin tamošnjega nadučitelja in vodja cerkvene glasbe Jožefa Foersterja. Z glasbo sta se pečala že njegov ded in praded. Tudi vsi trije njegovi bratje so si izvolili glasbeni poklic. Po odlično dovršeni srednji šoli je vstopil Foerster v cistercijanski samostan v Višjem Brodu na Češkem, kjer pa je preživel le noviciat in se potem zopet vrnil v svet. V Pragi je pohajal pravoslovno fakulteto, hkrati se obilno pečal tudi z glasbo, ki jo je ljubil in negoval od zgodnje mladosti. Kot pravnik v Pragi se je seznanil s češkimi glasbeniki: Bendlom, dr. Prochazko in Smétano, na čigar zavodu je poučeval klavir. Dasi je pravo popolnoma dovršil, ga je vleklo le bolj k glasbi. Tako se je slednjič odločil, da se posveti edino tej stroki in pri tem je ostalo.

L. 1865. je Foerster prevzel službo pevovodje in organista pri škofijski cerkvi v Senju v Hrv. Primorju. Par let pozneje — 1867 — ga že dobimo v Ljubljani, kjer je prevzel vodstvo petja v Čitalnici in kapelništvo pri »Dram. društvu«. L. 1868. je postal glasbeni vodja v ljubljanski stolnici. Tu je bil nad 40 let njegov prvi in glavni delokrog. Tu je ves čas ne le kar najvestneje vršil svoj kakor častni tako tudi težavni posel, ampak nastopil tudi kot reformator cerkvene glasbe. Takratna naša cerkvena glasba je bila pač še v povojih; skladb, potrebnih za bogoslužje je še zelo primanjkovalo, in kar smo takrat imeli, zlasti cerkvenih

pesmi Riharjevih in drugih, jih je bilo mnogo vzniklih pod vplivom lahko-krile italijanske opere. Foersterjevo cerkvenoglasbeno preosnovno delo je bilo težko, združeno z neprilikami in je rodilo mnogo odpora. Končno je pa le zmagala prava, cerkve dostojna in glasbenoumetniško višje stremeča smer, ki jo je začrtal Foerster. Vpliv Foersterjevega cerkvenoglasbenega preosnovnega dela se je iz ljubljanske stolnice širil tudi v druge cerkve ljubljanske in po celi Sloveniji. K temu je bistveno pripomogla orglarska šola Cecilijinega društva v Ljubljani, ki jo je Foerster ustanovil in vodil od nje početka, od l. 1877. do 1909., ko je stopil v pokoj. Iz orglarske šole je izšlo okrog 200 Foersterjevih učencev, ki so pripomogli naši cerkveni pa tudi svetni glasbi do lepega razvitka. K naši cerkvenoglasbeni prebudi in preosnovi, započeti od Foersterja, ja ravno tako mnogo pripomogel tudi naš list »Cerkveni Glasbenik«, ki mu je Foerster urejeval glasbeno prilogo od l. 1878. do 1908. Za cerkvenoglasbeno preosnovo je izredno važna od Foersterja prirejena cerkvena pesmarica »Cecilija« v dveh zvezkih, ki jo je izdala Mohorjeva družba prvič l. 1883., drugič l. 1901., in zbirka »Cantica sacra« (3 deli). Preosnovo cerkvene glasbe na Slovenskem so zelo pospeševale tudi številne izvrstne Foersterjeve cerkvene, slovenske in latinske skladbe sploh, njegove maše, Te Deumi, graduali, ofertoriji, Tantum ergo in drugi moteti ter vsakovrstne slovenske pesmi.¹

Pa ne le kot cerkven skladatelj ima Foerster med Slovenci neprecenljive zasluge, temveč tudi kot skladatelj svetnih skladb, zborov, samospევov, klavirskih in drugih skladb. Podaril nam je l. 1872. najbolj priljubljeno, ljudsko slovensko opero »Gorenjski slavček«, ki je bila obdarovana s prvim darilom kranjske dežele in je zlasti od l. 1922. v nekoliko predelani obliki stalno na slovenskih odrih. Foersterjeve skladbe so predvsem liričnega značaja, polnega nežnega, srčnega občuta, hkrati pa tudi krepke, odločne, klasično mojsterske v obliki.

Foerster nam je ustvaril tudi več glasbenovzgojnih del: Pevsko šolo, Nauk o harmoniji in kontrapunktu, Klavirsko šolo. Kot glasbeni učitelj je deloval razen v orglarski šoli tudi v gimnaziji, na realki, v duhovskem in deškem semenišču (Alojzijevišču) in v Huthovem zavodu. Klavir je poučeval tudi privatno. Spisal je tudi »Pesmaričico po številkah za nežno mladino« (C. Gl. 1881 in 1882) in Opazke k svoji klavirski šoli (C. Gl. 1911 in 1912).

Bil je virtuoz na orglah, slovel kot izboren improvizator. Nekaj kratov je nastopil tudi v cerkvenih koncertih: v stolnici, pri frančiškanih in pri uršulinkah.

Na cerkvenoglasbenih tečajih je predaval zlasti o harmoniji, modulaciji in kontrapunktu, zadnjič menda pri tečaju v Gorici l. 1907.

Za izredne zasluge na cerkvenoglasbenem polju ga je Pij X. odlikoval o priliki njegove 70 letnice z viteškim križcem sv. Silvestra.

¹ Natančen seznam Foersterjevih skladb priobčimo prihodnjč.

Od l. 1909. dalje je Foerster živel v pokoju, nekaj let še v Ljubljani, med svetovno vojsko pa se je preselil z drago, zvesto mu ženko Petronilo k sinu Vladimiru, sod. nadsvet. v Novem mestu. Tu je še marsikaj novega zložil, predvsem opero »Dom in rod« v petih dejanjih, marsikaj pa uredil. Glasbenih prireditvev se ni več udeleževal, ker je močno oglušil. Rad pa se je izprehajal in pogovarjal o tem in onem. Bil je veren, praktičen katoličan, prijaznega, plemenitega mišljenja in obnašanja. Sovražnikov ni imel. Vsi smo ga spoštovali in ljubili. O tem je pričal tudi njegov veličasten pogreb v Novem mestu, ko ga je 19. aprila — lahko rečemo — celo Novo mesto in obilo prijateljev in znancev od vseh slovenskih krajev spremilo na novo novomeško pokopališče. Pokopal ga je prošt Čerin z asistenco novomeških kanonikov in vikarja. Spremile so ga šole, uradi in mnogobrojno drugo občinstvo. Kot zastopniki Cecilijinega društva v Ljubljani so se udeležili pogreba odborniki: Mantuani, Premrl in Lavrič. Peli sta mu novomeška in ljubljanska Glasbena Matica. Ob odprtem grobu se je od blagopokojnika poslovilo šest govornikov, v daljšem govoru intendant in ravnatelj Hubad, v imenu našega Cec. društva dr. Mantuani.

Dasi po rodu Čeh, je postal Foerster čisto naš. Našemu narodu je daroval vse svoje velike glasbene zmožnosti in moči. Naši glasbi je položil zdrav in trden temelj, ki na njem danes mlajši rod lahko gradi dalje. Božja previdnost nam ga je poslala. Kakšne bi bile glasbene razmere danes brez njega, si težko predstavljamo. Hvala Bogu zanj!

Et erit in pace memoria ejus. In v blagoslovljenem spominu ostane Anton Foerster med Slovenci.

Stanko Premrl.

SONET V SPOMIN † ANTONA FOERSTERJA.

Zazibal sen me v čase je minule...
Mogočno, čuj, zdaj orgle zabučijo,
zdaj tiho spremljajo spet melodijo,
a iz oči solze so se mi vsule.

Na lahno v dušo pesmi so priplule,
ki milo z njimi si slavil Marijo.
V nebeško zatopim se harmonijo,
srce želi gor k Materi domu le...

Ah, sanje prazne! Grob nam mojstra krije,
usahnil pesmi blagih je studenec,
nad grobom tužnim mrzel veter brije.

A dela Tvoja spletla zlat so venec,
ki krog spomina Tvojega se vije;
ožarja grob zaslug krasan lesteneč.

Fr. Ferjančič.

† P. OTOKAR ALEŠ

Ni bil skladatelj, ne pisatelj, ne glasbeni virtuoz, a bil je izboren pevec - basist, mnogo let pevski učitelj ter vsekdar vrl prijatelj cerkvene glasbe. Zato zasluži, da se ga ob njegovi smrti spominja tudi »Cerkveni Glasbenik«.

Rojen je bil 24. junija 1854 na Rašici blizu Šmarne gore kot sin dobrih kmečkih staršev. Pri sv. krstu so mu dali ime Janez. Ker se tudi njegov priimek glasi na ime svetnika (Aleš) ter je pozneje kot redovnik dobil še ime Otokar, se je rad pošalil, da goduje trikrat v letu. Prvo šolsko izobrazbo je prejel v Mengšu, nadalje pa je študiral v Ljubljani in tri leta tudi v Trstu, kamor ga je povabil njegov stric Anton, ki je bil takrat kaplan pri sv. Antonu v Trstu. Pozneje je stric prestopil v nemški red ter je dolgo vrsto let služboval kot dekan v Semiču. V Trstu se je naš Otokar naučil tudi italijanskega jezika. Na to je prišel zopet na ljubljansko gimnazijo. Pevska učitelja sta mu bila Nedvəd in Foerster. Ker je bil izvrsten kaligraf, ga je Nedvəd porabil tudi za prepisavanje not, za kar mu je dajal malenkostno nagrado. Prepisal pa je v svojem življenju čudovito veliko not, kakor ne kmalu kdo drugi. Najbrže si je s tem delom pokvaril tudi svoje oči, da je bil silno kratkoviden. Zadnja leta je maševal vedno »de Beata« ter je bil oproščen tudi brevirne molitve. Leta 1872. je vstopil v frančiškanski red in l. 1877. je bil posvečen v mašnika. Takoj na to je bil nastavljen v Novem mestu kot učitelj na ljudski deški šoli. In tu je plodonosno deloval celih trideset let, nekaj časa tudi kot vodja. Nepregledna je vrsta njegovih učencev. Ponosen je bil na to, da je smel med nekdanje svoje učence šteti tudi škofa, ministra, univerzitetnega profesorja itd. Za svoje zasluge na šolskem polju je bil pozneje odlikovan z redom sv. Save 5. razreda. Kot vpokojenca so ga poslali na Brezje, kjer je preživel osem let; na to pa so ga l. 1919. premestili zopet v Novo mesto, kjer je ostal do svoje smrti 26. marca 1926.

P. Otokar je bil — kakor sem že omenil — izboren pevec. Dasi je sicer v navadnem govoru imel jezikovno napako in ga je bilo precej težko razumeti, vendar pri petju, kakor tudi na leci in v šoli, je govoril gladko in razločno. S svojim krepkim in sonornim basom je rad zapel kak solo s spremljevanjem orgel; zato ga je tudi ljudstvo poznalo kot dobrega pevca.

Še več zaslug pa si je stekel kot učitelj petja. Na novomeški deški ljudski šoli je poučeval petje sedemnajst let, na dekliški petnajst let, na gimnaziji pa dve leti in pol. Z veliko vnamo je učil in vodil celih petnajst let tudi moški zbor novomeških rokodelskih pomočnikov. Z njimi je napravil marsikak izlet, z njimi je nastopil pri mnogih koncertih in društvenih predstavah.

Posebno pa mi je pri p. Otokarju ugajalo njegovo pravilno naziranje o cerkveni glasbi. Bil je vedno za to, da se vrši cerkvena glasba strogo po

cerkvenih predpisih. Ako je zapazil na koru kak liturgičen prestopek, mi je to takoj bridko potožil. Zelo nevoljen je bil, ako so pri službi božji peli odstavke iz kakih oratorijev ali nadomestili petje z daljšimi komadi za gosli in orgle.

Tudi o novejši, moderni glasbi je sodil pravilno ter jej nikakor ni nasprotoval. Visoko je čislal posebno Premrla ter o njem govoril vedno z največjim spoštovanjem. Premrlovo ljubko skladbico »Ob kolovratu« sem mu moral zaigrati bogvedi kolikrat. Ko sva nekoč ob harmoniju pregledovala Premrlove Marijine ter dospela do znane »Bodi pozdravljena«, so mu takoj solze stopile v oči, ker se je z ginjenim srcem spominjal, kako je nekoč na Brezjah navdušeno prepeval isto pesem. Kakor je bil torej v visoki starosti, vendar v presojanju cerkvene glasbe ni bil nikak starokopitnež.

Dve želji je še imel p. Otokar, ki se mu pa — žal — nista izpolnili. Prva je bila, da bi prisostvoval premijeri nove opere »Tajda«, ki jo je uglasbil njegov stanovski sobrat in prijatelj p. Hugolin Sattner. Druga pa, da bi dočakal svojo zlato mašo, ki bi jo obhajal 27. julija prihodnjega leta. Obhajal jo bo pač — kakor za trdno upamo — gori v svetih nebesih.

V ponedeljek velikega tedna smo ga v slovesnem sprevedu s tužnim srcem spremili na njegovi zadnji poti. Veličasten pogreb je bil jasen dokaz, kako vsestransko priljubljen je bil blagi g. pater. Pogreb je vodil novomeški prošt Karel Čerin, ki je imel v cerkvi tudi mojstersko dovršen nagovor. Omenjal je med drugim, kako je še pred kratkim slišal pokojnega patra peti »Bone Deus, amor meus« (»Dobri Bog, ljubezen moja«). Naj bi sedaj v nebesih z angeli in svetniki vekomaj opeval božjo ljubezen!

Frančiškanski mešani cerkveni zbor je v cerkvi zapel mojo nagrobnico »Pokojnemu v slovo«. Marljivemu pevškemu zboru svetujem, naj v prihodnje še mnogo bolj pazi na čisto intonacijo in posebno na pravilno dinamiko. Nagrobnica bi se morala začeti prav tiho, zlasti pa zadnji »z Bogom« bi moral izzveneti »pianissimo«. Vtis bi bil seveda ves drugačen. Pri tej priliki opozarjam še enkrat dirigenta in pevce na aktualni članek »O važnosti dinamike pri petju«, ki ga je prinesel naš list v letošnji prvi številki. Tudi pri pogrebni peti maši bi bilo želeti mnogo bolj diskretnega in tihega spremljevanja na orglah, kajti žalnemu značaju črne maše se vobče prilega bolj »piano« kot »forte«.

Na pokopališču so navzoči duhovniki - pevci zapeli kantik »Benedictus«.

Tako torej smo izročili materi zemlji truplo blagega patra Otokarja. V Novem mestu je preživel velik del svojega življenja, na novomeškem pokopališču naj sedaj tudi mirno počiva!

Slišal sem, da nameravajo bivši njegovi učenci postaviti mu tudi dostojen spomenik. Koliko je na tem resnice, ne vem. Za sedaj pa naj blagemu pokojniku služijo te vrstice kot skromen spomenik, da se na ta način ime tako zaslužnega moža in odličnega prijatelja cerkvene glasbe otme pozabljenosti vsaj v našem cerkvenoglasbenem glasilu.

NUJNO RAZMIŠLJANJE O NAŠI CERKVENI GLASBI.

(Konec.)

Mislim, da je bilo vse, kar sem do sedaj v obrambo naše novejšje cerkvene glasbe z ozirom na znani drzni napad nanjo napisal, stvarno in nepretirano. Nameraval sem novejšjo glasbo pojasniti še podrobno z raznih vidikov, tiščočih se pred vsem novih harmonij in ž njimi se pojavljajočih disonanc in trdot, ritma, ki se v novejšji glasbi semtertje pogosto menja, napredka v glasbi sploh, narodnega duha v glasbi, poudariti še in še, da naša novejšja cerkvena glasba ni necerkvena itd. A ker je cela zadeva že sedaj — na podlagi dosedanega razmotrivanja o nji — čisto jasna in dovolj razčiščena in je že iz dosedanega razmišljanja razvidno, da so bili nazori g. Cvenka napačni in neutemeljeni, se mi zdi odveč spuščati se še dalje v podrobno pojasnjevanje.

Na vsak način pa v treba o priliki v posebnem članku pojasniti vprašanje glede narodnega duha v glasbi in v cerkveni še posebej, ker je to važno poglavje, toda še malo obravnavano.

Danes bom za sklep pridejal samo še nekaj stavkov in misli, ki so v zvezi z našim razmišljanjem.

»Povsod napredek, samo cerkveni skladatelj ne sme naprej«, je tožil »Cerkv. Glasbenik« 1912, stran 11, in po pravici. Tudi danes bi po mnenju nekaterih ne smeli napredovati. Dovoljujejo nam le »zmeren« napredek; a to so ravnotako okovi in verige, ki smo bili pred leti z njimi zvezani. Pravi napredek ne pozna mere in meje: svobode hoče! V cerkveni glasbi seveda v okviru cerkveno-glasbenih določil.

Vsak skladatelj govori jezik svojega časa, ako hoče, da ga ljudje razumejo.« (C. Gl. 1912, str. 18.) Da, tako je in tako naj obvelja!

»Po velikem resnobnem stremljenju se odlikuje cerkvena glasba Slovencev« (V. Goller v »Reichpost« 11. septembra 1912). A ne samo l. 1912., tudi v nadaljnjih letih do danes, si dovoljum pristaviti z mirnim srcem.

»Cerkvena umetnost mora biti danes moderna, z in v duhu Cerkve.¹ Kolikor poznam slovensko cerkveno glasbo, je do danes cerkvena² in upam, da bo

¹ Duh Cerkve in tako tudi duh prave cerkvene glasbe ostane v bistvu isti; pač pa se izrazna sredstva umetnosti menjavajo in zakoni Cerkve se prilagodijo spremenjenim razmeram. Enostranska strogost, ki zahteva več kot Cerkev, pa le škoduje in povzroči prepír. (Gietmann, Musik-Ästhetik, str. 315.)

² Torej kljub temu, da »oblika in glasbeno formalno teženje novejšje cerkv. glasbe korenini v svetnici«, kakor piše dobesedno dr. Kimovec v članku »Odpor proti novejšji cerkv. glasbi« (>C. Gl.« 1917), ki sem se zadnjič nanj skliceval, pa ga le nekoliko krajše citiral, kar je bilo vsled tega nekoliko netočno. Nad omenjenim dejstvom se, mislim, nihče ne more spotikati. Če bi se pa, se mi čudno zdi, zakaj l. 1917. — ko je dr. Kimovčev članek izšel — ni bilo čuti v tem pogledu nobenega ugovora.

tudi ostala« (msgr. Fr. Ks. Walczyński v privatnem pismu z dne 1. marca 1926 sedanjemu uredniku »Cerkv. Glasbenika« z ozirom na napad na slovensko novejšo cerkveno glasbo. In ta mož je strog cecilijanec!).

Zanimivo je, kar piše o stremljenju današnje cerkvene glasbe profesor dunajske glasbene akademije, skladatelj dr. Josef Lechthaler v listu »Kirchenmusikalische Mitteilungen« 1925, štev. 69: »V čem pa se kaže novo stremljenje v cerkvenoglasbeni umetnosti? Ali se danes vprašujemo: ali je delo cerkveno ali ni? Že, že; ampak še bolj vprašamo: ali je skladba resnična umetnina ali ni? Starejši cecilijanizem po tem ni vprašal. Samo, da je skladba bila zložena po načinu in vzorcu stare a capella glasbe, zraven pa magari še tako revna, brez vsebine in občuta, pa je zadostovalo, da je dobila od Cec. društva pečat in odobrenje in bila sprejeta v znani, nekđaj tako slavni katalog. A danes zahtevamo več; zahtevamo, da je skladba umetna. Da mora biti tudi cerkvena, to se razume samo po sebi. In če je res umetna, če odgovarja besedilu, če ga je skladatelj doživel in podal v vsej resničnosti, plastičnosti in enotnosti, bo tako delo brez dvoma tudi cerkveno. — Torej, ne samo zunanji slog, ne samo golo posnemanje starih napravi skladbo cerkveno, temveč resnična notranja oblika, notranja moč in vsebina, notranji resnični in pravi občut.«

V tem smislu kakor ga opisuje ravnokar navedeni dr. Lechthaler, gre stremljenje tudi slovenske novešje cerkvene glasbe. In zato smo si v svesti, da korakamo v pravi in dobri smeri.

Dostavim še to, da mi, ki se danes z vso dušo borimo za prosep sedanje, v sodobnem duhu zložene glasbe, nismo vsled tega nikaki nasprotniki dobre prejšnje, starejše, ki jo enako radi izvajamo.

Izjavljam tudi, da pri moji polemiki ni šlo za nikako osebno nasprotstvo, temveč le za stvar, za razčiščenje pojmov v naši cerkveni glasbi.

Da se bo pa mogla naša cerkvena glasba tudi v bodoče lepo in uspešno razvijati in se nam ne bo treba po dnevnikih in v našem listu radi nje še kedaj prerekati, delujmo vsi po istih načelih! Naše domače slovenske skladbe naj nam bodo najbolj pri srcu in naj imajo na naših korih prvo, častno mesto!¹ Podpirajmo naše mlajše skladatelje pri izdaji njih del! In kadar si bomo imeli zopet eden drugemu kaj povedati, povejmo si odkrito, moško!

S tem končavam to nujno cerkveno-glasbeno razmišljanje, ki temu ali onemu morda ni bila ravno všeč, je pa bilo vsekako potrebno in se bomo v razčiščenem ozračju brez dvoma bolje počutili kot smo se do sedaj.

¹ Nemški skladatelji so nam bili pred 30 leti potrebni, sedaj imamo pristnega slovenskega repertoara, zlasti pesemskega, na preostanek.

NEKAJ PRAKTIČNIH NASVETOV K IZVAJANJU NAJNOVEJŠIH CERKVENIH SKLADB.

Zadnje čase so naši cerkveni skladatelji izdali precej novih zbirk in kakor se čuje, je še lepo število novih izdaj na vidiku.

Mnogi pevovodje in zbori se bojijo novejših pesmi. Toda ta strah je popolnoma nepotreben. — Kako pa bomo prišli do boljšega razumevanja novejših skladb?

Prvo je, da organist skladbo natančno preštudira, pretehta in popolnoma obvlada. Na prvi pogled se zdi marsikatera skladba neizvedljiva. Treba je, da jo organist preigra deset- in še večkrat in potem šele razvidi vso skrito lepoto pesmi. Posebno orgelske parte naj se orglavec navadi skoroda na pamet, ako hoče manipulirati z dobro registracijo, kar napravi pesem posebno učinkovito.

Zdi se mi, da se ravno na registracijo polaga veliko premalo važnosti in pozornosti. Saj je pri orglah registracija iste važnosti kot dinamika pri petju. Res je, da so marsikje še stare orgle in da organist ne more razpolagati s finimi registri. Vendar razlika mika in nekaj vzornih sprememb se da izvesti tudi na slabših orglah. Slaba registracija pokvari še tako lepo in dobro naštudirano pesem.

Ko je pevovodja skladbo dobro pretehtal, šele takrat naj se je loti pred zborom. Ni mučnejše reči, kot če pevovodja stopi pred zbor nepripravljen. Slabejši zbor naj bi vzel takt za taktom, natančno v dinamiki in izgovorjavi. Ni treba, da bi peli samo novejše, težke, posebno šibki zbori ne. Saj imamo veliko število lažjih novejših in starejših dobrih pesmi, ki jih nikakor ne smemo zametavati. Ko je cela skladba temeljito predelana, potem šele naj bi se proizvajala. Na tak način bo tudi šibkejši zbor prišel polagoma do lepega števila dobro naučenih skladb. Ko bo zbor tako pesem enkrat brezhibno zapel, ko bo spoznal vso lepoto pesmi, bo gotovo tisti neupravičeni strah popolnoma izginil.

Kar je pa velike vrednosti, je to, da so novejše težje skladbe najboljše šola za zbor in pevovodje. Zastopani so v njih vsi strogi pevski paragrafi o čisti intonaciji, dinamiki, zvečanih in zmanjšanih razlikih; skladba zahteva pravih dihanja itd., na kar je treba pri takih pesmih najstrožje paziti, ako hočemo pesem uveljaviti. Ker je cerkvena pesem vzvišena, nikakor ne sme zaostati za posvetno umetno pesmijo.

Veliko se greši na tem, da se poje mnogo novejših pesmi samo približno, brez vsakega občutja, brez prave brzine in brez prave registracije. Tako zapeta pesem gotovo ne more segati do srca. S tem se kviri čut in veselje do lepe in plemenite pesmi in najsijajši bo ena najlepših, zabavljanje pa gre največkrat na račun skladatelja.

In to je vzrok, da ni tistega krepkega razmaha, katerega naša novejša glasba, bodisi cerkvena in posvetna, v resnici zasluži.

Ko pa bomo vse take nedostatke odpravili in se lotili omenjenih pesmi z vso dušo in prav posebno z vso strogostjo, potem bo naša cerkvena glasba stopila ne samo v produkciji, marveč tudi v reprodukciji velik korak naprej.

Herbert Svetel:

LJUBEZEN.

Zakaj bi tudi »Cerkveni Glasbenik« ne smel enkrat spregovoriti kaj o ljubezni? Ves svet je je poln in brez nje bi postali ljudje kakor mesečna luč. Nobenega navdušenja bi ne poznali več in brez nje bi ne mogli živeti. Vse veliko je iz nje, vsa umetnost, vsa znanost, vse človekovo delo. Vsak uspeh je uspeh ljubezni. Kjer je pa ni, tam ni lepote.

V koliki meri in kako se ljubezen javlja v nas v razmerju do vsega realnega in duševnega sveta, je odvisno od kulture duha. Čim kulturnejši smo, tem bolj se mora javiti in udejestvovati naša ljubezen vsepovsod; razvijati se mora v razmerju do velikega in v razmerju do malega. S kulturo raste ljubezen do velikih, plemenitih ciljev in do malih stvari, ki jih sicer povprečnost prezira.

Če postavimo po tem naše življenje na tehtnico ljubezni, nam pokaže, kje smo s svojim duhom. Kaj bi kazal jeziček te tehtnice, če bi tehtali svoje življenje, notranje in zunanje?

Iz vsega ogromnega in neštetelega, kar more in kar naj obdaja naša ljubezen, naj vzamem le mal drobec, ki se bo mogoče zdel komu premajhen in prenepotreben, da bi govoril o njem; meni se pa zdi dovolj važen in lep, da opozorim nanj.

Je to ljubezen do stvari, ki tvorijo sredstva našega udejestvovanja. Pri orglavcu predvsem orgle.

Če stopim pred orgle, dobim prvi utis od njihove zunanosti. Ta utis je dvojen: zunanost orgel, to je njihova velikost in njih skrita moč in pa ohranjenost in čistost te zunanosti.

Prvo je rezultat hotenja ljudi, ki so orgle naročali in gradili, drugo je pa luč ali senca orglarjeva.

Kadar stojim pred igralnikom, se mi nehote stvari sodba o orglarju. Ako vidim umazane tipke na manualih, ako je srednji del manualov v obsegu mešanega zbora še dokaj čist, zgornji in spodnji del pa zaprašen, že kaže jeziček one tehtnice svojo sodbo. Če vidim onesnažen, popljuvan pedal, pod njim smeti, papir, blato, če vidim ročice registrov kakorkoli v neredu, zlasti hibe, ki jih vsakdo lahko sam popravi, ni dobro, kar kaže tehtnica! Eno vem takrat gotovo: tu ni ljubezni.

Čul sem nekoč resnega in zaslužnega umetnika tožiti, da gledališki delavci, ki imajo opraviti s postavljanjem scen na odru, ne pazijo na kulise in druge predmete ter povzročijo zato marsikatero škodo. In dostavil je: ti ljudje ne ljubijo teh stvari in zato jih ne varjejo. Ni zgolj teorija,

zahtevati od delavcev, da ljubijo predmet svojega dela; ta ljubezen je mogoča in bi gotovo tudi nastopila, če bi bil delavčev duh kulturnejši.

In baš tako je pri orglavcu. Le tu je ljubezen do instrumenta razumljivejša, bližja in bi pri sedanjih razmerah sploh ne smela več izostajati.

In vendar mi bo vsakdo, ki je hodil po naših krajih, potrdil, da so le redke izjeme, ki ne greše proti ljubezni do instrumenta.

Kako vesel utis napravijo orgle, ki so čiste, kojih manuali kažejo skrb in ljubezen orglarjevo, ki imajo vse dele v redu in snažen pedal! Že samo to dejstvo sili človeka k spoštovanju do onega, ki uporablja orgle. Pravilno se more sklepati, da mora oni človek, ki kaže tako odlično kulturo v malem, v negi snage svojega instrumenta, v svoji duši skrivati še druge bisere.

Spodobi se, da se ne približaš orglam, klavirju itd. z umazanimi rokami, da skrbno odstranjuješ prah, da ne pljuješ v pedal in ne mečeš tja odpadkov, da včasih počistiš pod pedalovimi vzvodi. Tudi če opraviš to delo sam, ti ne bo v sramoto, ampak obratno.

Kjer greši orglavec proti ljubezni do orgel, greše tudi pevci proti ljubezni do notnega materiala.

Slabo znamenje je, če imaš raztrgane note, kojih listi leže razkropljeni po igralniku, na polici pod sedežem ali v omari. Dokazal boš, da si rahločuten, če ne boš notnih zvezkov in knjig prepogibal za cel krog in dokazal boš, da ceniš dragocene notne knjige, ki niso namenjene le tebi, višje, kakor svoje trenutno ugodje. Kadar vidim koga držati knjigo popolnoma prepognjeno, da drži torej obe platnici v eni roki, vidim vselej tudi oni kazalec tehtnice...

Vse to ni nikako filistrstvo, ampak odličnost osebnosti. Kdor čisti zunaj, je gotovo tudi znotraj počistil. Človeka sodimo najprej po njegovi zunanosti in po zunanosti stvari, ki so okoli njega. Pa če je kdo še tako plemenit po duhu, mu zanemarjena zunanost vendar ni v čast. Orglavcu pa najmanj nečedne orgle.

Zato priporočam vsakomur, da si nabavi tehtnico ljubezni, ki ne stane nič, in se z njo poda pred svoje orgle, notni arhiv in pred samega sebe.

Herbert Svetel:

CERKVENO LJUDSKO PETJE.

Nočem nastopati kot nasprotnik ljudskega petja, pač pa samo načeti vprašanje, ali more biti to petje na način, kakor se uveljavlja, tako, da bo odgovarjalo pojmom lepote in vzvišenosti, ki naj jo dosega.

Ljudsko petje vpliva na zunaj po svoji mogočnosti, na znotraj pa z dejstvom, da združuje vse pojoče v enoto in skupno mišljenje.

To drugo je vsekakor vedno dosegljivo, manj pa prvo. **E n o g l a s e n** ljudski spev je mogočen vedno; le pretirane podvojitve v spodnje oktave utegnejo biti neprijetne. **V e č g l a s n o** ljudsko petje je pa mogočno le, ako je dosledno organizirano in čistih harmonij.

Naš narod ne čuti enoglasno, ampak čuje z vsako melodijo tudi njeno harmonijo in jo tudi zapoje. Dokaz temu je dejstvo, da enoglasnih narodnih pesmi sploh ne poznamo. Smo redka izjema v družini narodov. Naša narodna pesem je absolutno večglasna. (Po mojem mnenju je le triglasna in ne več.) Nadaljnji dokaz večglasnosti je dejstvo, da zapoje naše ljudstvo tujo pesem vedno večglasno, pa naj je tudi po izvoru enoglasna.

Ker poskuša narod ob vsaki priliki peti večglasno, je jasno, da je enoglasnost popolnoma tuja prirojenim glasbenim lastnostim slovenskega naroda. Zatorej bo narod vselej skušal pretvoriti enoglasno petje v večglasno, in sicer po načinu, ki mu je lasten in je naraven, namreč da doda vodilnemu glasu (naprej) še en višji glas (čez) in en nižji glas ali bas. Način, ki ga je narod ustvaril, je lep in popolnoma primeren za narodno posvetno ali sveto pesem in mnogokrat zelo zanimiv. Vendar pa ni poraben za vsak napev. Ako naj ljudstvo poje kak za narodno harmonizacijo neporaben napev, ga bo skušalo peti večglasno po svoje ter bo zašlo ali na točko, kjer njegova večglasnost odpove in moralo za silo — iz zadrege in prisiljeno — nadaljevati enoglasno, dokler ne najde mesta, kjer zopet lahko razvije vse tri glasove, kar gotovo ne bo budilo čuta lepote, ker ne bo menjavanje med večglasnim in prisiljenim enoglasnim petjem umetniško utemeljeno, ali pa bo skladba dobila vsled napačne harmonizacije čisto drugo in spačeno lice, kar je še hujše od prvega. Sicer sem pa mnenja, da ima naše ljudstvo tako zdrave pojme o pravih harmoničnih razmerjih, da bi ta druga možnost le redkokdaj nastopila.

Iz tega zaključujem, da je izključeno, da bi ljudstvo kdaj pelo samo enoglasno in da zatorej te vrste ljudskega petja pri Slovencih ne bo mogoče uvesti.

Pa tudi če bi se vendar posrečilo dovesti ljudi do enoglasnega petja (kar bi mogla mogoče storiti le vztrajna šola), je vzeti v obzir sledeči pomislek: orglar bi pesem intoniral in jo nato zaigral več ali manj preprosto harmonizirano. Ker pa poje vsak človek v legi svojega glasu, mora iz tega nastati neizbežen konflikt med petjem in orglami. Basisti bi n. pr. peli napev v svoji legi, torej nekje tam, kjer bi se gibal basovski toni na orglah, ampak le kot harmonični fundamenti. To petje bi gotovo ne bilo vznešeno. Organist bi moral pesem le intonirati, potem pa utihniti.

Izvedljiv pa je način, da bi ljudstvo pelo le napeve, ki so primerni za narodno harmonizacijo. Tu bi tudi orgle mogle pomagati, seveda le v isti harmonizaciji.

Če pa naj ljudstvo poje večglasno, že od skladatelja harmonizirano pesem, jo mora peti pravilno. To bi pomenilo pevski zbor razširiti na vse ljudstvo, kar bi bilo brezdvomno sijajno, je pa popolnoma neizvedljivo; kajti težave, s katerimi se morajo boriti zbori, bi zavzele neizmerno razsežnost. Zato odpade misel večglasnega petja v umetni harmonizaciji a priori.

Ker je torej enoglasno petje vsled narodove glasbene narave izključeno in ker je prav tako izključeno večglasno petje v umetni harmonizaciji, ostane od vseh možnosti le večglasno ljudsko petje v narodnem smislu.

Redno se poudarja, da naj sedanje priporočanje ljudskega petja le obnovi ljudsko petje prejšnjih dob, ki je bilo nekdanj že popolnoma udomačeno pri nas. Če se torej izvrši le obnovitev, se mora izvršiti tako, kakor se je pelo takrat. Kajti narod v tej vmesni dobi prav gotovo ni spremenil svojih prirojelih glasbenih čutov in pojmov.

V stvari narodne svetne pesmi sem sicer kaj malo poučen, vendar se mi zdi pravilno, ako trdim, da je v prejšnjih dobah ljudskega petja narod pel v cerkvi svoje svete pesmi, ki so po notranjem ustroju enačile posvetnim narodnim pesmim. Kakor je pelo ljudstvo izven cerkve, tako je gotovo pelo tudi v cerkvi; zmenjalo je le napeve in besedila.

Če je torej po gornjih razmotrivanjih mogoče le večglasno ljudsko petje v narodnem duhu in če je narod pred poginom ljudskega petja pel istotako, potem bo tudi sedaj pel pravtako, ali pa sploh ne bo pel.

Ako bi hoteli širiti ljudsko petje, bi morali izdati posebne pesmarice, ki bi obsegale le pesmi, primerne narodnemu harmonizacijskemu pojmovanju. Ne bilo bi treba zapisavati vseh glasov, zadostoval bi napev sam; harmonizacijo bi narod preskrbel iz lastnih čutov popolnoma varno in pravilno. Naravno je, da bi se moral tudi orglavec držati le narodne harmonizacije. Bolje bi pa bilo, če bi sploh opustil orglanje med pesmijo, ker je težko spraviti v sklad orgle in ljudsko petje. Če orglavec ne orgla zelo močno, ga ljudstvo ne čuje; če pa svira močno, pa on ljudstva ne čuje in iz tega se rode vedne časovne razlike, ki so mučne ali pa smešne in gotovo paralizirajo mogočen vpliv petja.

Prepričan sem, da je pri nas mogoče le ljudsko narodno petje. Motrenje šibkih poskusov ljudskega petja, n. pr. v nedeljo popoldne pri blagoslovu, ko zapoje par ženskih glasov blagoslovno pesem v terciah in se pevkam pridruži še kak bojazljiv moški glas, mora podati tudi praktični dokaz upravičenosti gornjih trditev.

Teh vrstic nisem pisal proti ljudskemu petju, ampak zanj! Vedlo me je do tega dejstvo, da navzlic propagandi ni zabeležiti večjih uspehov in pa bojazen, da bi utegnilo to petje postati vse prej kakor lepo in blagoglasno. Nevarnost je vsekakor pri našem narodu velikanska, medtem ko odpade popolnoma pri narodih, ki čutijo svojo pesem enoglasno. Zatorej ne moremo Slovenci porabljeni nobenih receptov drugih narodov, ampak se moramo postaviti popolnoma na lastne noge in v službo narodnega glasbenega pojmovanja.

UČNI NAČRT ORGLARSKE ŠOLE CECILIJINEGA DRUŠTVA V LJUBLJANI.

X. Izobrazba glasu.

(Konec.)

a) Petje.

Dihanje: klavikularno, prsno ali bočno, s prepono, kombinirano.

Nastavek v jabolku: trdi, aspirirani, mehki.

Nastavek: nosni, na trdem nebu; napačni.

Resonančni in odmevni činitelji: kosti, dupline.

Petje zlogov z zvenečimi soglasniki: m, n, r, l, v, z, ž in >h<, n. pr. maj, mej, mij, moj, muj.

Petje besed s posebnim ozirom na izreko in barvo samoglasnikov.

Petje kratkih stavkov.

Važnost dihanja za fraziranje.

Petje eno- in dvoglasnih pesmic.

Opomba. Petje je razredno in individualno, kakor dovoljuje odmerjeni čas.

b) Anatomija pevskega organa.

Organi za dihanje in sapo: pljuča, sapnik, prepona.

Organi za proizvajanje glasov in tona: jabolko, jezik, ustnice.

Činitelji za oblikovanje tona: jabolčna, goltna, usna, nosna duplina i. dr.

c) Fiziologija in fonetika.

Razdelitev glasov: samoglasniki in soglasniki.

Soglasniki: priporniki, zaporniki, nosniki, jezičniki; z ozirom na mesto pripore in zapore: ustniki, zobniki, nebnički, goltniki.

Izreka in barva samoglasnikov:

i: ozki, široki;

e: ozki, srednji, široki;

a:

o: ozki, široki;

u

polglasnik.

Izreka soglasnikov s posebnim ozirom na izgovarjavo l.

Opomba: Pevska izgovarjava se ne krije vedno z običajno; zato je treba zavzeti včasih posebno stališče z ozirom na lepoto petja.

XI. Cerkveno petje (figuralno).

Eno- in dvoglasno petje iz Premrlove Pesmarice za mladino. Navajanje na ljudsko petje.

Priprava za petje v mešanem zboru, zlasti pri tihih mašah¹ (tenor, bas).

Pojo se pesmi raznih, zlasti slovenskih skladateljev: mašne, razne za cerkveno leto, Marijine, evharistične i. dr.

Učenci pojo skupno in posamezno.

Hkrati se študira pesemsko cerkvenoglasbeno slovstvo, predvsem domače.

XII. Orglarstvo in nauk o ostalih instrumentih.

a) Orglarstvo.

Beseda orgle in nje današnja vsebina.

Deli orgel:

1. Mehovje: kovaški meh, klinasti meh, meh zaboj; meh z zalogo (shrambo), ventilator.

2. Igralniški: Njegov prostor; klaviature, manual, pedal, registri.

3. Sapnice:

a) pri mehaničnih orglah: α) na smuči (Schleiflade), β) na stožce;

b) pri pnevmatičnih orglah s stožci;

c) pri električnih orglah.

¹ V petju latinskih skladb: motetov, maš itd. se vadijo pri pevskih vajah za stolnico.

4. Prenos pritiska od tipke do piščalke:

- a) mehaničen z abstrakti, koti;
- b) pnevmatičen po ceveh.

5. Piščali:

- a) menzure, konstrukcija raznovrstnih lesenih, kovinastih, jezičnikov;
- b) vrste piščali, njih zunanji zvoki, značilna svojstva njih glasu; α) principalni; β) pokrite piščali ali burdoni; napol pokrite; γ) flavte; δ) režeče: ostro, mehko režeče; ϵ) mešani izpremeni: miksture, korneti, progresije, njih pomen in njih sestava; ζ) jezičniki.

6. Dispozicije: Načela, po katerih se določajo za vsake orgle nujno potrebne vrste piščali; praktično sestavljanje dispozicij za majhne, srednje, velike orgle.

7. Ogleđovanje orgel.

8. Napake, ki se največkrat ponavljajo.

b) Nauk o drugih instrumentih.

1. Pihala in trobila.

- a) Pihala: flavta, oboa, klarinet, fagot, dude itd.
- b) Trobila: rog, trobenta, pozavna, tuba itd.

2. Godala in brenkala.

- a) Godala: gosli, viola, čelo, kontrabas;
- b) Brenkala: harfa, kitara, lutnja, citre, mandolina, klavir.

3. Tolkala: pavke, boben, činele, triangel, tamtam itd.

XIII. Pevovodstvo.

Njega pomen in namen. Temeljne zahteve za pevovodjo: 1. glasbena teorija do oblikoslovja; 2. dober posluš in čut za glasbeno lepoto; 3. izvežban glas vsaj v omejenem obsegu; 4. izrazita fonetika, čista vokalizacija; 5. poznavanje skladieb, ki naj jih uči.

Ritmične, melodične, dinamične, agogične prvine v skladbah. Vezani sodobni ritem; svobodni, prosti ritem korala, recitativa. Vrste recitativa. Vrste vezanega ritma; dvo-, tro-, peterodelni ritem in sestavljene oblike. Taktiranje raznih ritmičnih oblik. Dinamika in nje skrajne meje; posebnosti: staccato, sforzato.

Dirigiranje, njega namen; način, kako z dirigiranjem označiti ritem, dinamiko, agogiko. Desnica označa ritem, levica nastopa na dinamično, agogično pomembnih mestih in pri ritmičnih posebnostih. Važnost prvega maha, kako ga točno označiti s kratkim pripravljavnim gibom, ne pa s štetjem mahov, s praznim taktiranjem ali pevovodjevim petjem.

Deklamacija v govoru in petju. — Poudarek: besedni, glasbeni, stavkov, čvstveni (patetični); kako ga pripraviti z naraščanjem na prejšnjem zlogu, da melodično črto veže in je ne trga. Kako peti potisnjeni, potegnjeni poudarek, note s piko. Medsebojni vpliv glasbe in besedila, kako se eno drugemu podreja.

Potreba čiste intonacije, jasne vokalizacije in odločne fonetike. Važnost zadnjega akorda in zadnjega takta v skladbi.

Praktično poučevanje, dirigiranje eno-, dvo- in večglasnih cerkvenih in svetnih skladieb. Pri tem se praktično kaže važnost dinamičnega organskega razvoja, opozarja na važnost agogike, razlagajo pesemske oblike in njih sestavine.

XIV. Pisanje

se poučuje po sedaj veljavnih pravilih za pouk v krepki, lični in hitri pisavi.

XV. Računstvo.

Elementarno računstvo. Računanje z desetinskimi števili. Ulomki. Regeldetrija. Obreštni računi. Računanje kontokorentnih obresti po progresivni, retrogradni in stopnjevalni metodi.

XVI. Trgovsko dopisovanje.

Naloga in pomen dopisovanja. Oblika trgovskih pisem. Naslovi, vsebina. Evidenca. Kopije.

XVII. Zadruginištvo in knjigovodstvo.

1. **Zadruginištvo.** — Osnovni pojmi o narodnem gospodarstvu. Namen in pomen zadruginištva. Vrste in oblike zadrug. Najvažnejše določbe zadrugnega zakona. Predpisi o registraciji zadrugnih tvrdk. Praktična sestava vlog na trgovsko sodišče. Razlaga pravil. Članstvo. Delokrog načelstva, nadzorstva in občnega zbora. Razlaga o praktičnem poslovanju rajfajznovk, konsumnih, kmetijskih, obrtnih in strojnih zadrug.

2. **Knjigovodstvo.** — Osnovni pojmi. Sistematična razdelitev imetja in poslovnih sprememb. Knjigovodski izrazi. Praktično knjigovodstvo: a) enoletni načrt po dvostavnem knjigovodstvu za blagovne zadruge; bilanca; b) enoletni načrt enostavnega knjigovodstva za denarne zadruge. Sestava računskega zaključka.

Učiteljski zbor orglarske šole v Ljubljani.

Ravnatelj: Premrl Stanko, ravnatelj stolnega kora, konservatorijski profesor in vseučiliški nastavnik (poučuje harmonijo, kontrapunkt, orgle, cerkveno petje in pevovodstvo).

Učitelji: Anžič Anton, veroučitelj na drž. realki (poučuje verouk in cerkveno glasbeno liturgiko).

Gröbming Adolf, profesor glasbe na drž. učiteljsišču (poučuje izobrazbo glasu).

Kimovec dr. Frančišek, stolni kanonik (poučuje harmonijo, koral, orgle in orglarstvo).

Krištofič Karel, revizor Zadrugne zveze (poučuje računstvo, trgovsko dopisovanje, zadruginištvo in knjigovodstvo).

Levec Janez, vodja mestne ljudske šole v pok. (poučuje pisanje).

Mantuani dr. Josip, dvorni svetnik, ravnatelj drž. muzeja v pok., konservatorijski profesor (poučuje cerkvenoglasbeno zgodovino).

Svara dr. Danilo, kapelnik Narodnega gledališča (poučuje klavir).

Vedral Josip, konservatorijski profesor (poučuje klavir).

Zdešar Ivan, regenschori (poučuje glasbeno teorijo in orgle).

Franč Kramar:

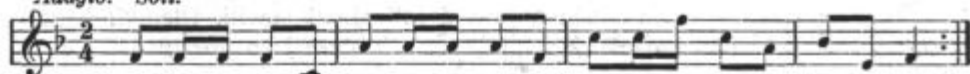
KAKO IN KJE SEM NABIRAL SLOVENSKE NARODNE PESMI.

(Dalje.)

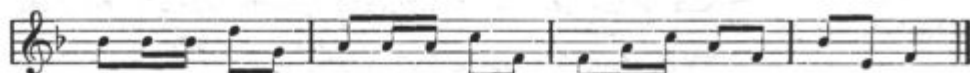
Tretja pesmarica je le mal ostanek prvotne, in obsega tri pesmi z napevi, dve božični in eno sv. Štefana. Spisani so ti napevi l. 1818., je torej tega že 108 let. Kdo jih je spisal, se ne ve; prej omenjena »šolmaštrac iz Toplic in Krke gotovo ne; ker je pisava popolnoma drugačna kot njuna. Ker so te tri pesmi zanimive zaradi starosti, če drugega ne, naj dobe tu svoj prostor, da vidimo, kakšne pesmi so pred dobrimi sto leti po naših cerkvah peli.

Pelsem sa fvet Vezher ob polnozhi.

Adagio. Soli.

1. { Ve - se - le tu - kej fhlishte v'si fku-pej, Kaj tu po - me - ni ne - zoj?
U' luft' An - gel - zi, na pul pa - ftir - zi Kli - zhe - jo: pej - te sma - noj!

Pej - mo po ze - sti, kje prut - ke mej - fti, Jen tamkej u - sak ob - ftoj.

2.

Vidu bosh tudi, kaj fe sen zhudi
Lih nezoi tamkej gedi,
Nigdar ni toku blo mozhnu fvetlu,
Koker to, k'fe tam fvetli:
S'htima je lepa, lepota fveta,
Sareifs fo boshjie rezhij.

6.

S'dej fmo fposnali, kir je tu uftali,
Prau shiu Bog s'Nebefs perfhou.
K'Adam savesou, on pa odvesou,
K'nas je od pekla reshou:
S'lete lubesen u'jasli poloshen,
Nam ponishnost pokasou.

3.

Tok fo sazheli, Angelzi pejli,
Kar ni blo fhe fhlfhati.
Teko pastirzi, kekaj k'ti fhltalzi,
Tamkej ozhjo obftati:
Gredo pogledat, drugim povedat,
Kaj novga fe tam godi.

7.

Deb toku ftrili, fe to vuzhili,
Od nioga pofnemali.
Blishne lubili, nijm dobru ftrili,
Tem katir nas reshali:
Bomo spounili, Boga lubili,
Nioga fapoud dershali.

4.

S'agledal kmali, fo tam u'fhtali,
Prou lepe fvete rezhij:
S'vet Joshef ftari, s'Mario ftali,
U'Jaslih fvet Dette leshij;
Gleda ga milu, kir fe je fmilu,
K'tak veleK mras on terpij.

8.

Kaj bomo dali, fkom ga darvali,
Deb niem dopadlivu blo?
Drusga na strimo, vest ozhistimo,
Dusho niemo offrejmo!
To bo Jesushko narbol dopadlo,
K'bosh niem dau Dusho, Tello.

5.

Pastirz vefseli, klizat sazheli,
S'voje tovarfhe fkupej:
Hitru tezite, fem fe podejte,
De ga ufsi molmo tukej!
Zhast, hvalo dajmo, nioga fposnaimo,
K'je nash Bog od vekomej!

9.

Mlad', ftari fkupej, kar vas je tukej,
S'dej dejmo zhast Jesusu!
Niemu hvalo dej, sa gnade ufselej,
Ket je dau Dusho, Tellu;
Zhast inu hvala, bodi teb dana
Od fdej inu na vezhnu.

10.

Jesushek lubi, profmo fhe tudi,
Dej ftrit pravo pokuro!
De bi fe zhisti, i' fveita lozhiti,
Jen frezhno fadno uro;
Prid Mat Diviza, fpremi Dushiza,
Jesus dej nam prit u'Nebo!

Pelsem sa Ivet Vezher.

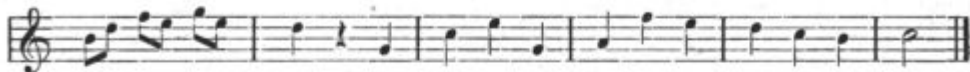
Adagio. Soli.

1. Shli - fhte vi Kri - stja-ni, Vam zhem po-ve - da - ti, E'n zhu-du ve-

li - ku fem sve-du tu - di: Ve - li - ko fve - tlo - bo, Zhu-

dno po - do - bo, Pre - mishlou fem le - to, Kaj bo fdej sma - no?

2.

S'em mislu pozhafsi,
Kaj more tu biti?
Leto nifo fhpati,
Zhem kje ftopiti:
S'agledam nad fhatlzo,
Veliko fvetloft,
Je fvesda tam ftala,
Prou fivnu fvetla.

5.

Rojen je to Dette,
Od D'vize fprelepe,
Maria s'imenam,
Stoij s'Joshefam:
Tam Dette sgledujeta,
Mil' objokujeta,
K' u'mrasu premirat,
More tam lesnat.

3.

S'vetloba u'fhtalzi,
Na ftrehi Angelzi,
S'prelepu fo peili,
Bogu zhast dali:
Lih toku pastirzi,
So tam okuli,
Se' fkupej s'hajali,
S'vet, fvet fo peili.

6.

Od fame lubefen,
Je toku ponishen,
S'apustu je Nebo,
Perfhu na femlo:
Greshnika iskati,
Niega sbuditi,
De fe ima podati,
Sam niem flushiti.

4.

U'fhtalzo fhpegajo,
Notri sagledajo,
E'n ftarzhik is palzo,
S'toij s'Marijo:
U'jaslih enu Dette,
Pa ni nizm odete,
Ponishnu na flamzi,
Leshi per shwinzi.

7.

Ti moj zhlovek lubi,
Kaj bosh dau niem tudi,
S'a Offer fdej tukej,
Poloshu naprej?
Rez: o Jesus lubi!
T' offramo tudi,
S'a Offer teb damo
Dusho jen Tello.

8.

S'he enu te profem,
Kar drugim pervofhem,
O Jesus, u'fhlish nas,
Te profmo na glafs:
She pred sadno uro,
Dej ftrit pokuro,
Potem Jesushek dej,
Nam prit u'fvet Rej!

C'ntilena de. S. Stephane M.

(Ta pesem — brez napeva — se nahaja tudi v prvi Ambrozičevi pesmarici, spisani leta 1771., št. 18. Pela se je na vižo od Lizabone.)

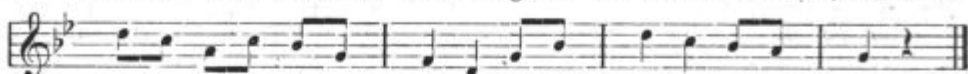
Adagio. Soli.

1. { O krist-ian, ka - der sha - lu-jesh De fi sre-va-mi ob - dan,
In vezh-krat mi - lu fdi - hu-jesh, S'e na vesh o - ber-nit kam:

Pra-vifh, e - ne do-bre u - re Nig-dar na i-ve-tu ni - mam, K'use for-

te kri - she nad - lu - ge Me fti - ska - jo nozh nu dan!

2.

Moj kristjan, nehaj fdihvati
Dones toku shalostnu,
Jest te zhem fabo pelati,
K'lubmu fvetmu Stephanu;
On te dones u'zhiu bode,
De bofh loshej pofehmau
Tvoje krishe in nadluge
Ufelej s'vefelam preftau.

3.

Uprafhej ga, na kakfhno visho,
Je on tok lohku prestau,
Kulk pregainjana nu krishou,
Ja zel u'mreti fe ni bau:
Zhe glih tudi fo ufi kmali
Zhesen fkripal' is fobmi,
In ga fkamnam pofipali,
On ufe tu volnu terpi.

4.

On bo tebi fam povedou,
Pofufhei ga, o kristian,
On pravi: jest fem pogledou
Ta zhas pruti Nebefam,
S'im vidu boshiga Sina,
Ta me je trofhtou lepu,
Tu je ftrilu, de preterpu
Sim ufe volnu lohku.

5.

Si samerkou, zhlovek lubi,
Kar te fvet Stephan vuzhi!
Tudi ufi revi, nadlugi,
Odpri gor tvoje ozhi;
Jen poglej u'Nebefa gori,
Kaj sen lon ti bo Bog dau,
Zhe bofh svefelam tu doli
U'fe krishe volnu prestau.

6.

Sa letu kratku terpleinje
Zhe ga bosh volnu prestau,
Tebi Bog vezhnu shivleine
Bo enkrat u'Nebefih dau:
Kaj bi blu, keb ti v' nadlugi
Biu ftu leit-na fveti shiv,
Zhe fe bosh enkrat per Bugi
Gor u'Nebefih vefeliu!

7.

Namore dergazhi biti,
Zhe shelish priti u'Nebo,
Moresh ufim pokorn biti,
Kar tebi Bog poflou bo:
Le fkufhej volnu terpeti,
Tvojih krishou bod volan;
Zhe shelish krono prejeti,
U' Nebefa bosh perpelan.

8.

Glej kok je fvet Stephan lubi
Ufe martre volnu prestau,
Sadnizh sa Jesufa tudi
Je fvoje shivleine dau:
S'dej bo u'shivou tam per Bugi
Vefele na vekomej;
Bog dej, deb enkrat mi tudi
Perfhli k'nemu u'fveti Rej.

Nekaj napevov iz Fr. Hönigmanovih zbirk se še nahaja med tistimi pesmimi, ki sem jih odposlal »Gl. Matici« v Ljubljano, ki so pa mlažji od teh priobčenih. Nekaj pesmi z napevi je tudi necerkvenih, zdravic i. dr. Zanimiva je neka šaljiva pesem, spisana l. 1844., ki biča razne stanovske napake — s korobačem. Nas organiste biča takole:

Nekteri Organift * Tok zvil, keb ga otlo grift! * Ta pravi glaf sgerfhi, * Per orglah zlo safpi; * Nameft Klavirja feb * S'a vino da sa hleb, * Al'neb fe bol uzhil, * Keb vzhaf dobil * I korabazhem? — Pesem je vsa zanimiva, in obsega 12 kitic. Zapisal sem jo tudi jaz z napevom vred v Mali Loki pri Ihanu. Pel jo je stari Tavčar.

IZ ODBORA CECILIJINEGA DRUŠTVA V LJUBLJANI

Redna seja se je vršila 14. aprila 1926. Navzočni so bili: P. Hugolin Sattner, predsednik, in odborniki Steska, Dostal, Mantuani, Premrl, Zdešar in Lavrič.

Predmet posvetovanja je bila 50 letnica društva, ki pade na 14. junija 1927. Sklenilo se je, da se za ta jubilej izda poseben spis, spominska knjižica, ki naj vsebuje: 1. Obris zgodovine društva, 2. še posebej orglarske šole z imenikom učiteljev in učencev tekom vseh petdesetih let, 3. kazalo vseh spisov in prilog »Cerkvenega Glasbenika« od 1878—1927. Priobči se tudi slika sedanjega odbora, vseh dosedanjih predsednikov, učiteljskega zbora itd. G. dvorni svetnik dr. Mantuani se naprosi za ureditev te spominske knjižice.

Slavnost se bo vršila, če bo mogoče, 13. in 14. junija 1927. Dne 13. junija zvečer cerkven koncert, pri katerem naj bi sodelovali vsi ljubljanski cerkveni pevski zbori, 14. junija ob osmih v stolnici pontifikalna sv. maša, ki se zanjo v sporazumu z ljubljanskim prevzv. g. škofom naprosi bivši predsednik Cecilijinega društva, prevzv. g. škof dr. Karlin. Ob desetih slavnostno zborovanje, govor, pozdravi itd. Skupen obed. — Podrobnosti se določijo pri prihodnjih odborovih sejah.

ORGANISTOVSKÉ ZADEVE.

Redna odborovna seja društva organistov in pevovodij v Ljubljani se je vršila 27. aprila 1926. V društvo se sprejmejo sledeči organisti oz. pevovodje: Josip Furlan, Ig; Anton Grum, Vrhnika; Alojzij Skok, Št. Gotard; Peregrina Tražen, Tunice; Franc Košnik, Cerklje pri Kranju; Venceslav Hlebec, Stražišče pri Kranju; Jernej Gros, Križe; Martin Zupet, Črnuče. — Podelitev društvenih podpor organistom: J. Mraku v Kotu pri Št. Janžu (100 Din), F. Krulcu v Ljubljani (100 Din) in A. Skoku v Mošnjah (200 Din), kakor tudi 17 društvenih podpor po 25 Din za potne stroške članom-udeležencem pevskih tečajev v Kamniku, Kranju in Ljubljani se odobri. Organisti, člani našega društva, ki so se tečajev udeležili, ki pa omenjene podpore še niso dobili, naj se prijavijo in se jim bo znesek 25 Din vpisal kot članarina za tekoče leto. — Člani, ki članarine za 1925, nekateri še za 1924 niso poravnali, dobe v kratkem opomin s položnico. Potem pa kmalu tudi za 1926. — Za vlaganje prošenj za letošnjo škofijsko podporo je čas do konca maja. — Za ureditev organistovskih plač s pomočjo konkurenčnih obravnjav sklene društvo nastopiti z vso močjo. Sestavi se v tem smislu spomenica na gg. dekane. Tudi bo društvo skušalo dobiti vpogled v natančno sedanje stanje organistovskih dohodkov v ljubljanski škofiji in potem vplivati na organiste-člane, da nezadostno situiranih služb sploh ne bodo sprejemali. Društvo stoji na načelu, da, kjer je organist hkrati cerkovnik, se morajo dohodki tako urediti, da bo mogel organist z družino vred stanu primerno se preživljati. Kjer pa organist ni cerkovnik, pa je zmožen občinskega

tajništva ali posojilniškega dela, naj ima prednost pred drugimi prosilci za tako mesto. Vsa javnost, zlasti pa prizadeti činitelji bi morali pokazati za organista več umevanja kakor ga, žal, semtertja.

Glas organista iz mariborske škofije. Večkrat smo že čitali, da se na Kranjskem prirejajo tečajji za pevovodje. To je jako dober in pameten sklep. Tudi pri nas na Štajerskem bi bili potrebni taki tečajji. Dosedaj mi še ni znano, da bi se kdo za to zajemal. Mislim, da bi naj o tem nekaj ukrenilo Cecilijansko društvo za mariborsko škofijo. Ti tečajji naj bi se priredili n. pr. v Mariboru, v Celju, in po možnosti v Prekmurju. Mogoče tudi še v večih krajih, da bi se jih organisti laže udeležili. Merodajni krogi naj začnejo takoj o tem razmišljati. Organisti so po deželi danes navadno edini, kateri vodijo pevske zборе. V mnogih krajih dosegajo naravnost krasne uspehe. Še lepše pa bi dosegali, ako bi se o vodstvu petja še bolj temeljito poučili. Na teh tečajjih bi se mogoče dalo razpravljati marsikaj tudi o izboljšanju gmotnega stanja organistov. Vsi tisti, katerim je na tem, da se cerkvena in posvetna glasba na deželi izboljša, naj store primerne korake, da se tudi pri nas ti tečajji prej ko mogoče pričnejo.

Organistovski občni zbor v Celju. Dne 2. marca t. l. se je vršil v Celju občni zbor »Društva organistov in glasbenikov za Slovenijo«. Občnega zbora se je udeležilo lepo število, kakih 70—80 organistov, oziroma članov. Udeležila sta se tega občnega zbora tudi dva gospoda iz uredništva »Jug. Muzičarja«, en gospod iz Ljubljane, ki je predaval in obrazložil pomen in namen društva »Jugoslov. muzičarjev«, en delegat nameščencev »Pokojninskega zavoda v Ljubljani« ter en zastopnik »Podp. društva organistov in pevovodij v Ljubljani«.

Društvo šteje 144 članov. Članarina znaša 24 Din letno. Društvo se trudi, kako bi pomagalo organistom in glasbenikom v Sloveniji do boljšega gmotnega stanja. Sklep občnega zbora je bil, da društvo izstopi iz »Jugoslov. strokovne zveze« ter da se vsi člani naroče na list »Jugoslavenski Muzičar«, katerega jim bo uredništvo za enkrat pošiljalo za polovično ceno 24 Din letno. Člani sami pa ne pristopijo k društvu »Jugoslov. muzičarjev«, ker bi bilo težko plačevati precej visoko članarino. G. Vek. Vrtovc, delegat nameščencev »Pokojninskega zavoda v Ljubljani«, je poročal in pojasnil, kdo more in mora in kdo ne more biti zavarovan pri tem zavodu. Vsi organisti, kateri imajo pretežno večino dohodkov kot organisti ali pa sploh kot duševni delavci, kakor tajniki, poslovodje itd. morejo in bi morali biti zavarovani pri »Pokojninskem zavodu«, vsi oni pa, ki imajo kot organisti ali duševni delavci manj dohodkov kakor recimo od cerkveniške ali druge službe, ki ne spada v vrsto duševnih delavcev, pa po dosedaj obstoječih zakonih pri »Pokojninskem zavodu« ne morejo biti zavarovani.

Zastopnik »Podpornega društva organistov v Ljubljani« je sporočil pozdrave bratskemu društvu in izrazil željo, naj bi obedve društvi bolj kot doslej skupno delovali za doseg svojih ciljev. V složnem in vzajemnem sodelovanju bomo laže, več in boljših uspehov dosegli, kakor pa posamezno. Dosedanji in zopet na novo izvoljeni predsednik g. Karel Bervar je nato zaključil občni zbor.

Nekoliko odgovora. »Jugoslavenski Muzičar« je prinesel v 3. številki letošnjega leta daljši članek g. J. Jarha iz Celja, ki zavrača moje trditve in dokaze, katere sem napisal v 1. in 2. številki letošnjega »Cerkv. Gl.« kot odgovor na njegov dopis v »Jug. Muzičarju« v 10. in 12. številki lanskega leta. Ker je potrebno, da se pojmi o organistovskem vprašanju čimbolj razjasnijo, hočem na gori omenjeni članek še enkrat odgovoriti.

G. Jarh pravi, da sem napisal dotični članek kot odgovor pod vplivom svojih delodajalcev in da sem pisal proti interesom svojih tovarišev-organistov. Izjavljam, da sem ta članek napisal popolnoma sam, brez vsakega tujega vpliva, kako in kaj naj napišem. Mislim pa, da g. Jarh veliko bolj piše proti interesom svojih tovarišev-organistov, ker jih javno v listih in kar na splošno ponižuje v farovške hlapce, v lačne in strgane dninarje in v tekače politične stranke. Glede

tega, ker sem rekel, da so morda razmere na Kranjskem nekoliko drugačne kakor na Štajerskem, nisem mislil pri tem, da so na Kranjskem boljše službe (mislim, da je povsod precej enako), ampak sem le rekel, da so morda razmere drugačne, ki se nanašajo na »farovške hlapce« itd.

V svojem zadnjem dopisu sem rekel, da večkrat ravno tisti, ki bi morali v prvi vrsti skrbeti za organiste, ne storijo tega, kar bi morali storiti. To trdim tudi še danes. Toda razlika med menoj in g. Jarhom je ta: On trdi, da župnik lahko, če hoče, preskrbi organistu boljšo plačo, posebno na deželi, kjer je povsod merodajen. Če hoče, lahko preskrbi organistu primeren postranski zaslužek, kot občinsko, posojilniško ali konsumno tajništvo. Lahko preskrbi od cerkve večje dohodke, od župljanov boljše biro, lahko pridobi organistu spoštovanje pri župljanih, z eno besedo: lahko, če hoče, vse uredi. Jaz pa trdim, da župnik le tam lahko vse to uredi, če to razen župnika hočejo tudi župljani, oziroma pri zadrugah in pri občini prizadeti faktorji. Proti volji teh tudi župnik ne more veliko ali celo nič storiti. Mislim, da je to jasno in bo tudi g. Jarh to razumel.

G. Jarh pravi, da sem pisal, kako so organisti na Kranjskem po večjih župnijah sijajno plačani, da dobivajo po 500, 750 in tudi 1000 Din mesečne plače. Odgovorim, da nisem nikjer napisal, da so sijajno plačani, ampak sem samo konstatiral, kako so plačani. Pripomnim, da poznam več teh organistov, ki so le organisti: ne tudi cerkovniki in vem, da s to plačo nobeden ne more shajati, zato ima pa vsak še kako drugo primerno službo.

Dalje pravi g. Jarh, da sem se izgovarjal, da v malih župnijah ne more zahtevati organist za svoje delo več plače kot jo dobiva danes. G. Jarh, tega pa jaz nisem nikjer pisal. Povejte mi, kje je napisan ta stavek! Jaz sem le trdil in trdim še danes, da organist v takih malih župnijah ne more toliko zahtevati, da bi mogel samo s to plačo shajati. Pripomnim pa, da sem tukaj mislil le na organistovsko in ne tudi na cerkovniško službo. V vsaki župniji pa, kjer je organist obenem tudi cerkovnik, ima dovolj dela in bi moral imeti dovolj dohodkov, da bi lahko primerno shajal. G. Jarh pravi: ako ste mnenja, da se v nekaterih župnijah organist sploh ne more plačati, naj se ga tam tudi ne nastavlja. Da, g. Jarh! Kdo pa organiste nastavlja? Kolikor jaz vem, se organist navadno sam nastavi na službo. In če organist vidi, da je kje taka služba, da ne bo mogel shajati, in če ne zna nič, da bi si še z drugo službo dohodke izboljšal, potem seveda ne kaže drugega, kakor da za tako službo ne prosi, oz. da take službe ne sprejme.

V vprašanju glede politike, ki je baje vsiljena organistom, pravi g. Jarh, da ne odgovorjam in, če jaz tega ne vem, potem mi Bog pomagaj. Da, da, gospod Jarh! Jaz to vem in vem morda še kaj več. Vem n. pr. to, da so vse politične stranke in frakcije razdeljene v glavnem samo v dva tabora, ki zastopata vsak svoj svetovni nazor ali versko-krščanski, ali protiverski in protikrščanski. Kam spada organist po svojem poklicu, ni težko reči. Kdor pa hoče pripadati protiverski in proticerkveni struji, naj pa bo toliko moški in značajan, da ne bo zahteval od cerkve, proti kateri se direktno ali indirektno bori, tudi službe in plačila. Vsi pa vemo, da pri nas v Sloveniji ni razen SLS nobene politične stranke, katere politični program bi se naslanjal na verska in krščanska načela. Čudno bi bilo, da bi organist simpatiziral ali podpiral kakorkoli protiverske in proticerkvene stranke in bi se boril proti veri in cerkvi, ker to vendar popolnoma nasprotuje njegovemu poklicu.

V svojem prvem odgovoru g. Jarhu sem trdil, da organistovsko vprašanje nikoli ne bo urejeno, če ga država ne bo uredila. To trdim tudi še danes. Če pa kdo ve, kako naj se to drugače uredi, pa naj pove. Kdo in katera stranka je odklanjala želje in zahteve »Društva organistov v Celju«, ko so prosili, naj bi država nastavljala organiste na ljudske šole kot učitelje petja, jih kot take

plačevala, ter orglarske šole v ta namen preustrojila, pravi g. Jarh, da mi bo to povedal morda enkrat na tihem. G. Jarh, prosim, ni treba nič na tihem pripovedovati, kar povejte glasno in javno, da bomo vsi vedeli, kdo je bil kriv, da se to ni zgodilo. Da je društvo organistov v Celju edina organizacija, katere cilj je le izboljšanje položaja svojih članov v socialnem in kulturnem oziru, trdi g. Jarh še vedno. Pravi, da je podporno društvo v Ljubljani le podporno društvo, katero deli podpore le onim, katerim poprej jemlje denar v obliki članarine in posmrtnega fonda. Na to trditev moram odgovoriti, da se »Podporno društvo organistov v Ljubljani« ni nikoli omejilo samo na to, da bi delilo le podpore, ampak je vedno delalo v vsakem oziru kolikor je moglo za splošno izboljšanje organistovskega stanu. Marsikaj je v tem oziru tudi že doseglo, in če poleg tega deli tudi podpore svojim članom, mislim, da zato društvo ni nič slabše. Podpore deli društvo iz nabrane članarine, še več pa iz drugih prispevkov, ki jih je dobilo društvo že večkrat od škofijskega ordinariata, ali pa prejšnje čase tudi od pokrajinske vlade v Ljubljani. Društveno članarino pa pobira »Društvo organistov v Celju« ravno tako, kakor »Podporno društvo organistov v Ljubljani«, samo ta razlika je, da celjsko društvo ne deli podpor, ljubljansko društvo jih pa deli. Da v ljubljanskem društvu organistov sodelujejo duhovniki, pravi g. Jarh, bo menda tudi res. Res je, da je bil g. Premrl več let predsednik društva in je še danes v odboru. Pa saj je menda g. Premrl tudi organist, ali ne? Ali je morda on »delodajalec«? In če je hkrati duhovnik, zakaj bi ne smel biti v društvu? G. Kimovec pa še ni bil nikoli ne predsednik in ne odbornik v tem društvu.

Glede duhovnih vaj pa, katere g. Jarhu ne dajo miru, ne bom veliko odgovarjal. Rečem le to: Vsak, kdor se hoče poučiti o tem, ve, kaj in zakaj so duhovne vaje. Škode pa niso napravile duhovne vaje organistom doslej še nobene in ne vem, kakšen smisel naj ima »proti temu se boriti. G. Jarh priporoča, naj bi se tisti čas mesto duhovnih vaj porabil za kaj koristnejšega. Glede tega, kako se čas koristno izrabi, so pa mnenja zelo različna. Nekateri porabijo svoj čas za razne sporte, nekateri gredo v prostem času radi v naravo pod jasno nebo in gorko solnce, drugi v kino ali gledališče, drugi zopet v najlepšem vremenu sedijo v zakajeni kavarni, tretji so zopet najsrečnejši v gostilni pri literčku. Vsi ti pa mislijo, da so svoj čas najlepše in najboljše porabili, zato se pa o tem ne kaže prepirati. Vsak naredi tako, kakor se mu dopade. Sodi naj o tem pamet in razum!

Napisal sem ta članek, da se pojmi o organistovskem vprašanju, ki stopa vedno bolj v ospredje, kolikor mogoče razčistijo in razjasnijo. Mislim, da le pot medsebojnega sporazuma vodi do razčiščenja in izboljšanja našega položaja, ne pa pot sile in boja. Obenem pa tudi izjavljam, da na morebitna izzivanja v »Jug. Muzičarju« ne bom več odgovarjal. Iv. Zdešar.

KONCERTNA POROČILA.

I. Koncerti v Ljubljani. 9. marca je koncertiral Ševčikov kvartet iz Prage (Lhotsky I. gosli, Prochaska II. gosli, Moravec viola, Pour čelo). Izvajal je tri godalne kvartete: Dvořakovega v G-žuru op. 106, Szymanovskega v C-žuru in Mozartovega v B-žuru. Dvořakov je krepak, zdrav, poln invencije, dobro zveni. Szymanovskega modern, zanimiv po nenavadnih harmonijah, deloma atonalnih praznotah, vsled tega izredno napet. Mozartov poučen po svoji klasični obliki. Izvajalci so mojstri prve vrste, popolnoma enotni v igri, mojstri v dinamiki in agogiki, čustveno pa ne preveč razgreti, vsaj na zunaj tega ne kažejo. Umetniško umerjen in izglajen kvartet. — P o m l a d e k R d e -

čega križa na I. drž. gimnaziji je priredil 14. marca v Filharmonični dvorani akademijo, obstoječo iz glasbenih in deklamacijskih točk. — 15. marca sta koncertirala violinski virtuoz I. Sancin iz Celja in pianist prof. H. Kroemer iz Gradca. Sancin je jako dobro podal Szymanovskega sonato v D-molu op. 9, patetično pobarvano skladbo, manj užitka sta nudili fantastični in malo glasbeni Nikola Roslavčevi skladbi: Valse in Nocturne; zelo je zajemal Ottorino Respighijev gregorijanski koncert, ki pa je prav za prav zložen za gosli in orkester in se v klavirju marsikaj poizgubi. Sancinova dobra stran je mehki, pevni ton, v notranji poglobitvi je malo šibkejši; v celoti je imel lep uspeh. Kroemer je igral pet Debussyjevih skladb in se imenitno postavil. — 21. marca je orkestralno društvo Glasbene Matice ponovilo svoj zadnji koncert (Mihevc, Adamič, Šantl, Čajkovsky, Borodin) kot vzgojno glasbeno predavanje. — 10. in 11. aprila sta se vršila pod okriljem Društva učiteljev glasbe koncerta »Učiteljskega pevskega zbor«. Koncerta sta se vršila v proslavo 75 letnice našega zaslužnega skladatelja P. Hugolina Sattnerja. Učiteljski pevski zbor, okrog 90 pevk in pevcev, je pod Kumarjevim vodstvom zapel Sattnerjevo a capella »O nevihti«, Premrlovo »Našo pesem«, Lajovčevo »Gozdno samoto« in Sattnerjevo »Jeftejevo prisego« s pomnoženim orkestrom dravske divizije. Učiteljski zbor je v tem koncertu nastopil prvič in kot tak prav častno. Zlasti z »Jeftejevo prisego« so imeli poseben uspeh. Sodeloval je operni solist Betetto. Ženski glasovi in basi so v zboru dobro zastopani, tenori manj. Na vsak način bo s tem zborom, ko se nekoliko uredi in pevsko strne, mogoče dati vsaga upoštevanja vredne koncerte. Pri obeh teh koncertih je nastopil prvič tudi mešani zbor srednješolskih zavodov pod vodstvom glasbenega učitelja Jos. Brnobiča. Zapel je dva Sattnerjeva starejša zbora »Na gore« in »Po zimi iz šole« ter žel obilo priznanja. Prvi koncert je bil zelo številno obiskan, drugi nekoliko slabeje. — 15. aprila je slovensko pevsko društvo »Trnovo-Krakovo« priredilo koncert pod vodstvom pevovodje strokovnega učitelja Josipa Miheliča in s sodelovanjem opernega pevca S. Banovca. Društvo si je izbralo dokaj primerne, ne preveč težke zборе skladateljev: Deva, Jereba, Prelovca, Premrla, Kimovca, Ocvirka in Križkóvskega, štirje zbori za zbor in solo pa so bili E. Adamičevi. Zbor šteje 25 pevcev in dobro sledi svojemu pevovodji glede prednašanja skladb. Intonacijsko in pevsko tehnično se bo treba zboru še marsičesar naučiti. Le pogumno naprej! Adamičevi na tem koncertu izvajani zbori s tenorskim samospevom so zelo izrazite, v marsičem nove skladbe. Značaja so bolj srbškega kot slovenskega, kar zadnje čase večkrat pri Adamiču opazamo. Operni pevec Banovec je pri koncertu zelo lepo zapel tudi dva samostojna samospeva: Grečaninova »Ujetnik« in Leoncavallovo »Mattinata«. Koncert je bil prav dobro obiskan in obiskovalce — kakor je bilo videti — zadovoljil. — Pevska zveza v Ljubljani je dne 18. aprila proslavila svojo petletnico razen z društveno mašo pri frančiškanih, kjer so združeni zbori peli slovenske pesmi, in razen slavnostnega zborovanja s koncertom. Sodelovalo je pet okrožij: radovljiško (vodil Fabjan), šmartensko (Rozman), kamniško (Primožič), kranjsko (Mohor), ljubljansko (Bajuk), in slovensko glasbeno društvo »Ljubljana« (Dolinar). Okrožja so zapela po dva zbora in ravno tako »Ljubljana«, samo kranjsko je zapelo samo en zbor Foersterjeve »Naše gore«. Združeni zbori so peli pod Bajukovim vodstvom štiri zборе: Gerbičev »Slovanski brod«, ki je pač zastarela skladba, in tri Premrlove »Rože za Marijo«, »Jezus je majhen« in »Raj«. Ostali proizvajani zbori so bili še trije Premrlovi, eden Juvančev, en Jordanov, en Ferjančičev, Foersterjeva »Ljubica«, en Kimovčev in en Vodopivčev. Okrožja so v splošnem dobro nastopila; kar je nedostajalo v tem ali onem oziru, gre pač na račun združitve toliko različnih pevskih skupin, nekatere je kajpada tudi nastop kolikortoliko napravil boječe; več pa smo na vsak način pričakovali od skupnega moškega zbora. Vzorno je pela »Ljubljana«. Dolinar kaže prav dobre pevovodske lastnosti. K petletnemu jubileju Pevski zvezi čestitamo in ji želimo, da se v bodočih petih letih še uspešneje razvije.

II. Koncerti drugod. — V Ptujju je bil začetkom marca Anton Trostov klavirski koncert. — 13. marca je bil koncert »Dravec« v Mariboru.

Izvajali so med drugim skladbami Sattnerjevo »Jeftejevo prisego«. Koncert so ponovili 20. marca v Ptujju. — 25. marca se je vršil ljudski koncert v Kamniku. Skupno so nastopili pevski zbori: frančiškanski iz Kamnika, zbori iz Stranj, Mekinj, Tunic in Homca, posamezno pa kamniški oktet »Krivček«, sekstet iz Kamnika, zbori iz Doba, Nevelj in Mekinj. Nastopili so tudi združeni tamburaši iz Mekinj, Homca in Doba. — V Celju so priredili 10. aprila invalidski koncert. Sodelovali so člani »Ljubljanskega Zvonca«. — Istega dne je v Mariboru pela pevka Gidia Buccarini. — 11. aprila se je vršila v Celju glasbena akademija celjskega katoliškega dijaštva. — 25. aprila se je vršil v Tržiču cerkven koncert. Poleg domačih moči sta sodelovala baritonist Močan in tenorist Brandstätter, oba iz Ljubljane. — V Mariboru je istega dne Ljudska univerza priredila koncert francoske glasbe.

St. Premrl.

DOPISL.

Cerkven koncert v Tržiču. Dne 25. aprila je priredil tržiški cerkveni zbor pod vodstvom g. Toneta Dolinarja cerkven koncert. Obisk je bil prav dober, cerkev primerno okrašena in razsvetljena. Spored je obsegal sledeče točke: 1. Dr. G. Krek: *Slavnostna predigra za orgle*. 2. Jul. Massenet: *Angel Gospodov je oznanil Mariji*, za godalni orkester in orgle. 3. Fr. Kramar: *Marija — nebeška vodnica*, mešani zbor. 4. A. Dolinar: *Prošnja*, za mešani zbor, tenorski solo in orgle. 5. G. Zahlfleisch: *Jesu dulcis memoria*, mešani zbor. 6. J. Haydn: *Dopolnjeno je*, iz oratorija »Sedem besedi Jezusovih na križu« za godalni kvartet. 7. Iv. pl. Zajc: *Oče naš*, za bariton in orgle. 8. Seb. Bach: *Arija* za violino-solo in orgle. 9. A. Dolinar: *Ave Maria*, za tenorski solo, violino in orgle. 10. E. Adamič: *Kot iz tihe zabljene kapele*, za bariton s spremljevanjem orgel. 11. A. Mav: *Teko nam ure svete*, za mešani zbor, baritonski solo in orgle. 12. Fr. Mlinar-Cigale: *Marija, upanje naše*, mešani zbor. 13. K. Adamič: *Himna na čast sv. Cirilu in Metodu*, mešani zbor. 14. Dr. Fr. Kimovec: *Zdrava Marija*, za mešani zbor in orgle.

Imed skladb, ki so se izvajale na tem koncertu, sta Dolinarjevi »Prošnja« in »Ave Maria« novi in neobjavljeni. G. Dolinar je učenec dunajskih mojstrov v kontrapunktu ter ljubi polifoničen način skladanja, ki sliči mogoče še najbolj dr. Kimovčevemu. »Prošnja« je lepa, učinkovita skladba, ki zahteva od zбора vsestransko izurjenost; v »Ave Maria« je zamišljen tenorski solo v široko raztezajoči se plastični črti, brez melodičnih in ritmičnih presenečenj, kar se prilaga besedilu. Pevski zbor si je pridobil poslušalce že pri prvi točki, ki ne stavi sicer nikakih težkoč na izvajalca, a je bila podana na način, ki je zadovoljil v vsakem pogledu in ki je prepričal o vzorni in temeljiti pripravi. V prednašanju je zbor izredno prožen, iskren, posamezni pevci in zlasti pevke so kolegijalni med seboj in ne sili nikdo v ospredje ne na račun posameznika ne na račun celote; to ni za zbor velika zahteva, a vendar se izpolnjuje malokje tako vestno. Število zбора obsega kakih 30 pevcev in pevk; najbolj ugajajo soprani in so — čeprav v visokih forte-mestih malce prešibki — prijetno zveneči. Da so v visokih forte-mestih šibki, to poudarjam v tem slučaju kot hvalevredno, ker se navadno na takih mestih hudo in neprijetno kriči. Relativno so najšibkeje zastopani tenorji, a so izvedli svojo nalogo tako, da ni bilo opaziti nobenega pomanjkanja niti siljenja v ospredje. Takí in podobni slučaji so dokaz dobre vzgoje, kakršna bo morala ostati žalibog za ogromno večino pevskih zborov samo ideal. — Kakor Kramarjevo »Marijo — nebeško vodnico«, tako je podal pevski zbor tudi ostale skladbe z velikim razumevanjem, pristrčno in temperamentno. — Kot solista sta nastopila pri koncertu tenorist g. Brandstetter in baritonist g. Močan, oba iz Ljubljane; pri prvem ugaja zlasti simpatičen način podajanja, g. Močan pa razpolaga z lepo donečim, zaokroženim glasom.

Poleg pevskega zbora ima Tržič dokaj dobrih in uporabljivih violinistov, ki so pokazali z izvedbo Massenetovega »Angel Gospodov« poleg tehnične zmožnosti tudi veliko muzikalnosti. Gosp. Kerne je podal na violini Bachovo Arijo s toplim občutkom in z vso eleganco in škoda je, da se udejevtvuje tako malo in le v Tržiču. Godalnemu kvartetu manjka še one potrebne rutine in sigurnosti, ki je predpogoj za uspešne nastope. Vokalno in vokalno instrumentalne točke so, razen Zahlfleischeve, vse domačega izvora. Z mirno vestjo bi se mogla zamenjati Zahlfleischeva s kako slovensko, ne toliko, ker je njegova, ampak v korist koncerta samega. Latinski jezik pri cerkv. koncertih se mi zdi za nas Slovence primeren in primernejši od nemškega ali italijanskega le v toliko, v kolikor je liturgičen jezik kat. cerkve in kadar ga moramo po predpisih rabiti kot takega, bolj pa ne. Rad pa smatram za izjemo koncerte, v katerih se izvaja cela latinska maša, ali tudi del kake obširnejše maše. Dasi stoje po Sloveniji nekateri cerkv. pevski zbori na razveseljivi stopnji pevske umetnosti, je tržički zbor vendar presenetil, prav tako tudi ves spored. Zasluga gre pač g. A. Dolinarju in onim gospodom v Tržiču, ki so radi sodelovali, ne glede na strankarsko razcepljenje, ki vlada danes povsod in v ne majhno škodo pevski umetnosti v cerkvi in izven nje.

A. Sever.

Iz Kronberga na Goriškem. Naš cerkveni zbor šteje 15 grl, in sicer: 3 soprane, 4 alte, 3 tenorje in 5 basov. Zbor je dobro izvežban in strogo discipliniran. Poleg cerkvene pesmi goji zbor tudi svetno pesem, v kar nam služijo ponajveč priloge »Pevca« in »Zbori« ter razne Vodopivčeve skladbe. Latinske maše pojemo: Jos. Gruber: Caecilienmesse I. in II. in istega skladatelja: Missa in honor. Sti. Ludovici, nadalje eno P. Hartmannovo von an der Lahn-Hochbrunn in dve Vodopivčevi. Gráduale in ofertorije pojemo največ iz P. Griesbacherja Repertorium chorale. Introit in communio pa iz Ludvig Bonvin S. J. op. 101 Cantus ad Introitum et Communionem totius anni choro unius vocis 5 melodiis facilibus concinendi (založil Anton Böhm & Sohn in Augsburg und Wieh) pa tudi korralno po Premrl-Kimovčevi izdaji iz Cerkv. Glasbenika. Mašne, Marijine, evharistične itd. pojemo iz raznih zbirk, koje so izdali; P. H. Sattner - P. A. Hribar, Stanko Premrl, dr. Fr. Kimovec, Karlo Adamič in iz rokopisnih zbirk Vodopivčevih, pa tudi razne priloge Cerkv. Glasbenika so nam dobrodošle. Tantum ergo pojemo Kimovčeve, Premrlove, Gerbičeve, Kokošarjeve, Foersterjeve in Vodopivčeve. Adventne večinoma P. A. Hribarjeve. Božične in velikonočne pa ponajveč stare Riharjeve, Vaukove, Cvekove, Belarjeve. Med božičnimi pa tudi nekaj novejših Premrlovih in Vodopivčevih. Naraščaj poučujem po M. Bajukovi »Pevski šolici. Cerkv. in svetno petje poučuje naš g. vikar Vinko Vodopivec. V Kronbergu imamo tudi godbo na pihala (14 instrumentov), ki svira pri procesijah o priliki »Vstajenja«, »žegnjanja« itd. večinoma Vodopivčeve skladbe in prireditve. Cerkve nimamo še, ampak smo še vedno v baraki, tudi orgel nimamo še — ampak imamo le precej dober in močan harmonij. Ker pa že zidajo novo cerkev (prejšnja je bila v vojni do tal porušena) in nam je vojnoodškodninski urad dovolil precejšnjo vsoto za orgle, upamo, da bomo čez leto dni imeli novo cerkev in nove orgle in da bomo s še večjim navdušenjem v novi cerkvi prepevali slavo Kristus-Kralju.

Ivan Filipič, organist.

OGLASNIK ZA CERKVENO IN SVETNO GLASBO.

Dr. Fr. Kimovec: **Oče naš. 12 obhajilnih pesmi** za mešani zbor z orglami. Jugoslovanska knjigarna; partitura 20 Din, glasovi po 6 Din. — Ako pomislimo, da se cerkvene pesmi izvajajo najmanj vsak teden in v vsakem kraju, postane jasno, da mora tej potrebi odgovarjati s primerno plodovitostjo tudi produkcija. Vsled tega so najbrže izšle tudi te pesmi. Skladatelj je hotel napisati nekaj za vse; rabil je jasen in preprost slog. Očividno so ga zanimali mali, intimni, preprosti zamisleki; zdi se, kakor da bi se ob tistem večeru zamislil v pretekle čase, v neko blaženo, naivno pobožnost in si pri tem zasviral po svoje nekaj že znanega, kar stori včasih srcu tako dobro. Le zadnja

pesem je pisana v drugačnem slogu. Pri drugi pesmi bi moral skladatelj predpisati hitrost; pesem je treba radi konca prvega dela (potrditev v basih »angelci«) peti precej počasi, ker postane sicer to mesto nevarno, Ravnotako je lepše, če se poje koncem ponavljanja prvi zaključek, ker je drugi šablonski in neokusen. Takih koncev najdemo več v naši cerkveni glasbeni literaturi, a le zelo redko so lepi. — Poskusite! Svetel.

Anton Jobst: Štiri pesmi za postni čas. Samozaložba. Kratke skladbe, od katerih sta zadnji boljši od prvih dveh, ker sta enotnejši. Iz prve bi s krepko, zdravo popravo nastala lahko lepa pesem. V tretji pesmi je skladatelj srečno zmenjal dvodelni udar s trodelnim. Ni pa dobra ista zamenjava v drugi pesmi, ker pogreša muzikalne logike. Svetel.

Stanko Premrl: 13 obhajilnih pesmi za mešani zbor z orglami. Z odobrenjem knezoškof. ordinariata v Ljubljani z dne 24. decembra 1925, šte. 4848. Samozaložba, 1926. Ljubljana. Cena partituri 15 Din, od 5 izvodov dalje po 10 Din. — Fran Zabret piše o teh pesmi v »Domoljubu« 1926, šte. 9, sledeče: »Nove obhajilne pesmi so nam zelo potrebne, ker so dosedanje res že zelo izpete. Premrl je s to izdajo zelo ustregel, posebno boljšim zborom. Melodije so zelo lepe, lahno tekoče, žive, harmonija pestra, moderna, globoko občutena. Zbor, ki bo znal te pesmi dobro naštudirati, bo naravnost užival, ljudstvo tudi. Kdor pa misli s pesmijo biti v eni skušnji gotov, naj jo pri miru pusti. Premrlove pesmi so na videz težke, vsaj nekatere, kdor pa jih secira stavek za stavkom, akord za akordom, misel za mislijo, bo kmalu videl, da niso težke, pač pa čudovito žive, globoke in polne vsebine. Vnetim pevovodjem in zborom, ki jim je za resen študij in napredek, zbirko toplo priporočamo.« Emil Hochreiter je pisal skladatelju: »Vaše kompozicije mi vedno ugajajo. A priznati moram, da je vsako delo čim bolj resno in zrelo.« Poljski skladatelj msgr. Fr. Ks. Walczýnski, naprošen za oceno o Premrlovih obhajilnih, je sporočil: »Preigral, prepel in premeditiral sem te pesmi ne enkrat, temveč trikrat. Moja sodba je: Pesmi so se popolnoma posrečile, so mojstrsko delo.«

Vinko Vodopivec: »Kristusu Kralju!« 16 evharističnih pesmi za mešani zbor. Z dovoljenjem prevz. goriškega ordinariata, šte. 3108, z dne 6. oktobra 1925. Samozaložba. 1926. V Gorici. Cena 20 Din. Naročajo se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani in v Katoliški bukvarni v Gorici. — Današnji oglasnik z nenavadno mnogimi nanovo izišlimi cerkvenoglasbenimi zbirkami naših skladateljev glasno potrjuje, da sem imel prav, ko sem lani v našem listu pisal, da naši cerkveni skladatelji niso v nikaki stagnaciji. Tako bujno, živahno in razveseljivo plodovito se menda sploh še niso razvijali. In ne samo to. Skladbe, ki se danes izdajajo, niso laki revni skladateljski poskusi, temveč po večini zrele, krepke, izrazite. Tudi Vodopivec je imel pri pričujočih evharističnih srečno roko. Niso sicer vse skladbe enake vrednosti, so pa brez izjeme vse dobre, skrbno zložene; pristrčen, pobožen ton govori iz njih, hkrati trdna, globoka vera. Stavek teče gladko, neprisiljeno. Harmonije so dokaj izbrane. Prav dobro je preskrbljeno za ugodno menjavanje raznih pévskih skupin, oziroma enoglasnega in večglasnega petja. Pesmi so lahko izvedljive in bodo nekatere zelo učinkovale. Med najlepše prištevam pesmi od šte. 9. dalje do konca, ki se še posebno odlikujejo po izvirnosti in jedrnatosti. — Fraziranje v orgelskem stavku pri šte. 1., 2., 5., 6. in 11. je pa večinoma napačno; ker frazirajo se ne taktovske skupine, temveč glasbene misli. Pri več pesmih fraziranje sploh ni označeno. To je seveda nedostatek in bo treba pri kakih eventualni novi izdaji to popraviti. — Pesmi pa same kot take so res lepe in za služijo toplo priporočilo. Premrl.

Alojzij Mav: Ave Jezus! 11 blagoslovnih pesmi za mešani zbor in orgle. Ljubljana 1926. Odobril knezoškof. ordinariat v Ljubljani, 12. septembra 1923, šte. 3146. Natisnila Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani. — Mav je brezdvomno zelo nadarjen skladatelj in se zadnja leta évrsto razvija. Kaže mnogo smisla za poljudno, na slovensko narodno pesem se naslanjajoče skladanje, hkrati pa se semtertja poslužuje krepkih mo-

dernih harmonij. Njegove, do sedaj v »Cerkv. Glasb.« objavljene pesmi so našle takoj mnogo prijateljev in izvajalcev. V pričujočih blagoslovnih je pač še marsikaj premalo izpiljenega, deloma v celotni zamisli, deloma v podrobni obdelavi, deloma obrabljenega. Nekoliko suhoparen je, postavim, takoj začetek 2. pesmi, deloma preobložen s prehajalnimi toni, v 3. pesmi ne zadovolji končni prehod v D-dur, obrabljeno mesto je v 6. pesmi pri besedah »sklicala«. Tudi prva dela 4. in 9. šte. ne povesta kaj posebnega. Navadno pa je potem drugi del boljši, bolj izviren. Med zelo pogodne pesmi prištevam šte. 1., 5., 6. in 8. Zelo preprosti pa ljubki sta šte. 10. in 11. Pesmi bodo zlasti šibkejšim zborom dobrodošle.

Premrl.

Alojzij Mav: Vzdih po Materi. 14 Marijinih pesmi za mešani in orgle. Ljubljana 1926. Odobril škof. ordinariat v Ljubljani, 29. marca 1926, šte. 1082. Natisnila Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani. — Mavove Marijine pesmi so boljše kot obhajilne. Nekatere so bile že v »Cerkv. Glasb.« objavljene: šte. 4., 10. in 12. Ker je skladatelj te pesmi dal ponatisniti v to zbirko, bi semkaj spadala tudi mogočna Marijina »Kako si nam draga« (»Cerkv. Glasb.« 1924, šte. 5.-6.). Raje bi to pesem videl v pričujoči zbirki kakor nekatere bolj preproste. Splošno so pesmi pevne, iskreno občutene. Krasna pesem je poleg iz »Cerkv. Glasb.« ponatisnjenih šte. 6. »Vzdih otroka solznega«; ravno tako sta hčerki srečnega trenutka zadnji dve. Pesem »Dajte hribi in doline« se kajpada — kakor je v partituri označeno — ne sme rabiti pri sv. maši, pač pa bo dobro služila pri ljudskih pobožnostih, pri domačem hišnem oltarju itd. V to smer se spuščati bi Mavu pri cerkvenih skladbah na splošno odsvetoval. Tudi naj pazi, da ne bo iz prevelike domačnosti padel v banalnost. V celoti pa pozdravljam Mavov svež slovenski slog in mu želim na skladateljski poti najboljših uspehov. Njegove obhajilne in Marijine se dobivajo pri oo. lazaristih pri sv. Jožefu nad Celjem, v Ljubljani (Tabor 12) in v Grobljah pri Domžalah. Partitura obhajilnih stane 6 Din, Marijinih 12 Din.

Premrl.

Martin Zeleznik: Kraljici maja! Osem Marijinih pesmi za mešani in ženski zbor. Z dovoljenjem kn. šk. ordinariata v Ljubljani dne 20. marca 1926, šte. 1051. Samozaložba. Nov rod — nove težnje, novo čuvstvovanje — nove smeri, nova sredstva — nov izraz. Zemlja, iz katere so pričujoče pesmi črpale svoje sokove, je ista, kot so iz nje klili cvetovi Potočnikovi, Dolinarjevi, Riharjevi, Angelikovi, Sattnerjevi, pa je z novo spretnostjo obdelana, z novim napredkom pognojena, zato je tudi okus sadov nov, žlahten, mikaven. To, za kar se je v zadnjih letih dozoreli rod z velikim naporom boril desetletja, da je po eni plati premagal težo, okorelost časa, v katerem se je vzgajal, po drugi plati pa se izvil iz omamnega, opojnega ozračja, ki je bil vanj zašel išoč izpremenjenemu mišljenju novega izraza, toplejšemu čuvstvovanju bolj živih, bolj sočnih in pestrih barv, svojim glasbenim domislekom večje izrazitosti in jasnosti, večji poglobitvi točno odgovarjajoče plemenitosti, prisrčnosti; vse to, za kar je bilo treba toliko iskanja, preiskovanja, analiziranja kaleidoskopično se izpreminjajočih, kot bleščeči utrinki slepečih glasbenih nazorov: vse to — pravim — je novemu rodu, ki pogumno stopa na plan, kot zrel sad — se zdi — padlo v naročje; vse namreč uporablja s tako spretnostjo, s tako iznajdljivostjo, s tako lahkoto kakor da drugače sploh ni mogoče; in s tako naravno preprostostjo, izbrano skromnostjo v porabljanju sredstev, da kar preseneča. Hkrati zopet udarja na površje melodična plat, jasna risba, gibka melodična črta. Saj čas impresionizma, ki se je izživljal v radovanju nad pestro sočnostjo zvoka kar tako, pri tem pa deloma zanemarjal risbo, melodijo — tudi hote nekaj kratov — ni bil brez dobrih posledic; poglej le, kako zna novi rod melodijo z bleščečimi barvami ožariti! Ta izbrana preprostost, ta živa, pa tenko odtehtana pestrost, ta jasna risba napoveduje bližanje nove glasbene dobe, ki nam srca že dolgo po njej hrepene, ki duša, da le iz dalje zavejejo nje rahli dihi, ob njih plemenitih zvokih vsa zadrgeta. In iz pričujočih skladb — čutimo — veje nekaj teh, novo glasbeno pomlad napovedujočih dihov. Nečem trditi, da je vse čisto novo — saj se v skladbe mešajo razni spomini — toda ti spomini so čisto svojski obdelani. Ne vemo pa, zakaj šte. 7. in 8. v 16 oz. 15 taktih šestkrat menjata mero (ritem), ko bi se n. pr. pri prvi brez škode ves čas dala uporabiti $\frac{3}{4}$ mera, ne da bi gladka deklamacija

najmanj irpela. Morebiti je pesem nastala pod vplivom časa, ko je ta in oni v izpreminjanju mere (na papirju) res nekoliko preveč storil, dasi to preminjanje za praktično izvajanje ni imelo drugega pomena, kot da je izvajanje otežilo in ga bolj zamotalo in zameglilo (prim. sijajno Premrlovo »Victimae paschali« ali njegovo Marijino »Zdrava Marija«). Kaj drugega je, če izpremenjeni ritem izvajanje bistveno izpremeni. Tako je n. pr. Premrl v koncu »Glorije« pri maši sv. Jožefa z meno štiričetrtinske mere v tričetrtinsko dosegel pri orkestralnem izvajanju to veliko anomalijo med petjem in spremljanjem, da pevci pojo v štiričetrtinskem taktu (ker ga deklamacija zahteva), orkester pa igra v $\frac{3}{4}$, tako da se ob tem udarjanju štiričetrtinske mere ob tričetrtinsko zdi, kakor da se vse ziblje, da vihar nebeške glorie z neugnanim zaletom drvi preko razgibanih valov. — Pesmi se bodo brez dvoma povsod in veliko pele, ker so lahke, pri-
kupne, mehko, nežno občutene. Kimovec.

Alojzij Mav, 1926: **Up bolnikov. Tri pesmi v čast sv. Jožefu** za mešan (!) zbor in orgle. Odobril škof. ordinarijat (!) Ljubljanski (!) dne 8. marca 1926, štev. 862. Po zamisli in obdelavi zelo preproste pesmi; srednja je nekoliko bolj raztegnjena, pa zato prav nič težja kakor ostali dve. Poljudni melodični izraz in prijazno harmonično odelo bo pesnim odprlo pot v naše cerkvene zборе, saj pesmi sv. Jožefu na čast nimamo kdo ve kaj. Režočje ostri kvinti v 1. taktu 2. vrste pri drugi pesmi nam pa kar nočeta v uho, prav tako se ne moremo sprijazniti z nekoliko banalnim učinkom septimnega akorda v septimni legi v predzadnjem taktu iste pesmi. Slovesni vtis prejšnjih taktov oslabi. — Cena 4 Din; dobe se pri skladatelju (Sv. Jožef pri Celju) in v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Kimovec.

P. Hugolin Sattner in Emil Hochreiter: **Planike**, 2. zvezek, za mešan zbor in orgle. Z dovoljenjem ljublj. škofijstva. Ljubljana 1926. Založil frančiškanski samostan. Kamenotisk Čemažar in drug.

Z velikim zanimanjem in zadovoljstvom sem pregledal zbirko, iz katere veje vseskozi pristen šmarnični duh. Vidi se na prvi pogled, da skladatelja nista novince na glasbenem polju in da ne pišeta samo, »ut aliquid scribere videantur«, temveč da jima prihajajo sklačbe res iz srca. Zato pa si bodo nedvomno ugledile pot tudi v srca pevcev in poslušalcev. Vsa zbirka obsega štirinajst skladb. Prvih sedem je zložil p. Hugolin, nadaljnjih sedem pa Hochreiter.

P. Hugolin je tudi v tej zbirki ostal zvest svoji dosednji tradiciji; odlikuje se po isti prisrčnosti in eleganci, ki smo je pri njem že navajeni. Njegove skladbe teko gladko in neprisljano. Vse so lepe; človek skoro ne ve, kateri bi dal prednost. Kako prikupljiva je že takoj 1. številka »Pozdravljena!« Kako nežni sta 2. in 3.! Posebno ugajali bosta gotovo tudi 4. in 6.; pri 6. je krasen zlasti konec, ki se polagoma stopnjuje do »ff«, a potem v »ritenuto« zopet odnehava do »pp«. Najpreprostejša je zadnja, 7. številka; toda ako se bo proizvajala dinamično pravilno, bo istotako ugajala.

Drugi del zbirke pripada mojstru Hochreiterju. Ko se je Hochreiter prvič oglasil v »Novih akordih«, ga je tedanji urednik dr. Gojmir Krek veselo pozdravil kot dobrodošlega sotrudnika ter nanašajoč se na pomen priimka »Hoch-Reiter«, je šaljivo pripomnil: »Hochreiter se piše in visoko na konju jezdi v našo muzikalno bodočnost!« No, hvala Bogu, v tej zbirki ne jezdi več tako strašno visoko kakor je pri njem običajno. Gotovo se je moral zelo premagovati, da se je vzdržal v nižavi navadnih zemljanov. Med njegovim »Requiem«, v katerem je nagromadil toliko disonanc in harmoničnih trdot, da so se naši organisti kar križali, ter med njegovimi skladbami v tej zbirki, je vendar velikanska razlika! In to mu moramo šteti le v zaslugo. Tu pa tam udarja celo na ljudsko struno, kakor n. pr. v 12. številki, ki je jako efektivna skladba. Krasna je posebno številka 9. »Slava Mariji«. Lepe in dobro porabne so tudi vse druge. Sicer pa se po svojem, dasi jako zmernem modernizmu precej razlikujejo od p. Hugolinovih skladb. Ko bi tudi ne imele pripisanega skladateljevega imena, bi ne bilo težko spoznati jim očeta.

Pohvalno je treba omeniti, da je tudi besedilo teh »Planik« izbrano, večinoma pestro cvetje pesnice m. Elizabete in p. Krizostoma. Vse hvale vreden je tudi ličen in razločen kamenopis, na kakršnega človek ne naleti pogostoma. — Naročajo se »Planike« v frančiškanskem samostanu v Ljubljani. Partitura s štirimi glasovi vred stane 50 Din, vsak nadaljnji glas 4 Din. Sama partitura se ne oddaja.

Morda poreče kdo: »Marijinih pesmi imamo že dovolj; čemu je treba vedno novih?« Toda, kakor bi bilo čudno, ko bi cerkovnik v majniku vsako leto vlačil na Marijin oltar vedno ene in iste stare, že zaprašene »pušeljce«, nič manj čudno bi ne bilo, ko bi tudi organist s svojim pevskim zborom pogreval v majniku vedno ene in iste stare, že tisočkrat prepete Marijine pesmi. Kar je starega dobrega, naj se le ohrani in rabi. Vendar organist, ki je količkaj vnet za Marijino čast, bo rad poklonil majniški Kraljici tudi kaj novega, svežega cvetja, in takega najde ravno v »Planikah«. Fr. Ferjančič.

Vinko Vodopivec: »Kraljici svetogorski«. 12 Marijinih pesmi za mešani zbor. Gorica 1926. Samozaložba. Prodaja Katoliška knjigarna v Gorici. Oceno teh najnovejših Vodopivčevih pesmi prinese »C. Gl.« prihodnjč.

NAŠI GLASBENI LISTI.

Pevec 1926, 3.-4. B. piše o petletnici Pevske zveze, Herbert Švetel o dihanju pri petju, Bajuk podaja in razlaga slovenske izraze za razne glasbene pojme, Sl. Savinšek proslavlja glasbo kot važno socialno činiteljico. Slede manjša poročila. Priloga prinaša A. Foersterjev prijazen in lahak moški zbor »Večerni ave«, A. Dolinarjev modulatorično precej razvit moški zbor »Ave Maria«, E. Hochreiterjevo dobro in enotno deklamirano »Uspavanko« (1.) za mešani zbor, Al. Železnikov v narodnem tonu zloženi moški zbor »Dekle, zakaj tak žalostno« in gibko tekoči Mavov mešani zbor »Tinica«.

Sv. Cecilija 1926, 2. Dr. Anton Goglia je napisal obširen in izčrpen življenjepis hrvatskega skladatelja Gjura Eisenhutha (spis je izšel pozneje tudi kot samostojna knjižica); dr. Božidar Širola objavlja v zanimivem članku najstarejše zapisano hrvatsko kolo; Franjo Dugan sporoča o novih orglah v Somboru, delo tvrdke »Cecilija« v Salzburgu, s tremi manuali, pedalom in 43 registri; o priliki blagoslovljenja orgel 14. februarja 1926 so se vršili tudi trije cerkveni orgelski koncerti, na dveh je igral prof. Franjo Dugan, na enem njegov sin Čedomil; Walther E. Ehrenhofer-Zirn piše o znamenitih velikih Križmanovih orglah v St. Florjanu na Zg. Avstrijskem, Robert Aleksander o prvi izvedbi Bittnerjeve velike koncertne maše s Te Deum na Dunaju 3. marca 1926, Šafranek-Kavič poroča o glasbeni sezoni v Zagrebu, Vl. D. piše o glasbenem življenju na Angleškem, Taclik in Kokot sta objavila par hrvatskih ljudskih pesmi, Deželić završuje opis »Rad za hrvatski glasbeni konservatorij u Zagrebu 1848—1860«, Barle objavlja Eisenhuthovo korespondenco; slede dopisi, ocene, razne vesti itd. Priloga prinaša Kolbov krepak, z dobrimi imitacijami poživljen moški zbor »Kraljice neba« in preprost pa harmonično zanimiv moški zbor »Christus factus est«, zložil Caecilius.

Jugoslavenski Muzičar 1926, 4. Vsebuje članke: Pred kongres; Internacionalna unija muzičara; Da li je potrebna združitev organistov z muzičarjem (Gučkov predlog, naj bi se Savez muzičarjev preosnoval v »Savez muzičarjev in organistov« urednik pametno zavrača, ker izključuje organista iz pojma muzičara [glasbenika]). Slatinski se je spravil na vprašanje »Organist-rokodelce«; čisto pametno to stvar pretehtavati. Mi smo mnenja, naj bi organist bil pred vsem glasbenik, torej organist in pevovodja v cerkvi, v društvu, v šoli itd. Da bi poučeval tudi v šoli, do sedaj še ni bilo mogoče doseči. Kjer sta službi organista in cerkovnika združeni, ima s tema dvema službama dovolj dela in bi moral tudi s tem dovolj jela imeti. Kjer je organista mogoče zaposliti pri občini, posojilnici, zadrugi itd., je to zanj zelo primerno mesto. Semtertja so pa še vedno slučajni, ko organistu znanje kakega primernege rokodelstva ne bo škodilo. Na Kranjskem je več organistov, tudi dobrih, ki si pomagajo hkrati s kakim rokodelstvom.

Kdaj so se ga naučili itd., naj povedo sami. Prosimo. Naj se kar oglase v našem listu! Sledi članek »Socijalno osiguranje u naši državi«, par dopisov; poročilo o V. rednem občnem zboru »Društva organistov in glasbenikov za Slovenijo z Medjimurjem« v Celju in razne vesti.

Zbori 1926, št. 2., prinaša dva krasna Emil Adamičeva mešana zbora: »Zazibalka« in »Ciganska posmehulja«. Št. 3. dva izborna Železnikova moška zbora »Vzdih« z baritonskim samospévom in z drugo nagrado »Zborov« odlikovano skladbo »Kmetova molitev«. Št. 4. ima šest ženskih zborov; tri na svetna besedila: Ivan Oevirkovo »Serenado«, Martin Železnikovo »Nedolžnost« in Vinko Vodopivčev »Po slovesu«; trije na cerkvena besedila pa so: »Ave Marija«, »O kam, Gospod, gre tvoja pot?« in »Gospod usmili se« skladatelja Emila Adamiča. Štev. 3., 4. ima skupno književno prilogo s sledečo vsebino: Herbert Svetel: A capella ali ne?, prof. dr. Pavel Kozina: Izgovarjava soglasnika »k«, Emil Adamič: Prirediteljem koncertov v premišljevanje I, Dvoje nemoralnih aktov, Naši skladatelji (Martin Železnik), Karel Pahor poroča o glasbenem življenju v Banjaluki. Slede poročila o pevskih društvih, glasbenih listih, operni in koncertni kroniki, novih skladbah, iz glasbenega sveta itd. — »Zbori« so izvrstno urejevani. Toplo jih vsakomur priporočamo.

Tamburaš, 1. letnik, štev. 1. Prinaša Josip Vedralovo »Slovansko koračnico«, ki jo je priredil M. Bajuk za tamburice. V glasbeno-književni prilogi sta članka: »Tamburaš« na pot in M. Bajukov »Sestave« tamburaških zborov«. List urejuje Adolf Gröbming, Izdaja in zalaga Minka Modic, Ljubljana. Posamezne številke po 12 Din, celoletno 120 Din. List je zadnji čas razpisal v dnevnikih tudi nekaj nagrad za izvirne slovenske tamburaške skladbe.

RAZNE VESTI.

Osebné vesti. Goriški knezonadškof dr. Frančišek Sedej obhaja letos 20-letnico, mariborski knezoškof dr. Andrej Karlin pa 15 letnico škofovanja. Obeh slovenskih nadpastirjev, ki sta hkrati zaslužna cerkvena glasbenika, se »Cerkveni Glasbenik« hvaležno spominja in jima tudi za v bodoče vočči obilnega božjega blagoslova. — Kapelnik Muzike dravske divizijske oblasti v Ljubljani dr. Josip Čerin je postal višji kapelnik. — Naš sotrudnik, frančiškan p. Bernardin Sokol, je bil v minulem letu promoviran v Rimu za doktorja bogoslovja. Najiskreneje čestitamo. — Za ravnatelja opere kr. gledališča v Zagrebu je bil imenovan Friderik Rukavina, bivši ravnatelj ljubljanske opere in zadnji čas vršilec dolžnosti upravnika Narodnega gledališča v Osijeku. — Ravnatelj mariborske Glasbene Matice Fran Topič je odšel v Sarajevo, kjer ga čaka obilni glasbeni delokrog. — Organist v Starem trgu ob Kolpi Franc Faciter je obhajal ob letošnjih velikonočnih praznikih svoj 50 letnj organistovski jubilej. Še na mnoga leta!

Naš rojak Marij Šimenc, zdaj operni pevec v Zagrebu, je sredi aprila dosegel v Pragi velik uspeh v koncertu in operi.

Cerkven koncert v ljubljanski stolnici, ki ga je nameravalo prirediti stolno Cecilijino društvo, se je vsled nastalih ovir moral preložiti na poznejši čas. Če Bog da, se bo vršil jeseni.

Ljubljanska opera je ravnokar dovršila tritedensko turnejo. Dala je več izvrstno uspehlih predstav v Sarajevu, Dubrovniku in Splitu.

Kongres delavskih pevskih društev v Jugoslaviji se je vršil 17. in 18. aprila v Zagrebu. Ustanovili so Zvezo delavskih pevskih društev, vseh skupaj nad trideset.

Prva jugoslovanska glasbena razstava se je vršila od 11. do 18. aprila v Belgradu. Razstavljene so bile skladbe oziroma rokopisi srbskih, hrvatskih in tudi mnogih slovenskih skladateljev. Prvo belgrajsko pevsko društvo, osnovano l. 1853., ki je to razstavo priredilo, jo je otvorilo s koncertom jugoslovanske zborovske glasbe. Spored kon-

certa je obsegal skladbe E. Adamiča, Lajovica, Odaka, Konjoviča, Štolcerja-Slavenskega, Manojloviča, Širole, Gotovaca in Hristova.

Poziv našim glasbenikom! Zagrebška Filharmonija (simfonični orkester) pozivlja vse domače komponiste, ki imajo simfonična dela za veliki orkester in ki reflektirajo na izvedbo teh del s strani zagrebške Filharmonije, da ji pošljejo ta dela na ogled. V poštev pa pridejo samo oni avtorji, ki pošljejo poleg partiture tudi popolni orkestralni material. O tem, katera dela se bodo izvajala, odloča upravni odbor zagrebške Filharmonije. Dela, katera se ne bodo izvajala, vrne upravni odbor v teku enega meseca, ostala pa zadrži Filharmonija po dogovoru z dotičnim skladateljem. Vse poštno stroške nosijo skladatelji sami. Dela naj se pošljejo na naslov Upravni odbor zagrebške Filharmonije, Zagreb, Narodno kazalište.

Priznanje nagrad. Izmed skladb, poslanih Pevski zvezi o priliki zadnjega razpisa nagrad, sta dobili nagrado: Hochreiterjev moški zbor »Na domu« (prvo) in Mavov mešani zbor »Angel tvoj se zjokati gre« (drugo). Tretje nagrade artistični odsek ni priznal nobeni pesmi.

Fabij Vitašek, dvanajstletni gojenec moskovske državne glasbene šole, je zložil enodejansko opero, ki so jo izvajali z velikim uspehom.

Dve odlični najnovjši jugoslovanski oderski deli sta **K. Hrističeva opera »Sutonc**, ki so jo koncem novembra l. 1925 prvič izvajali v Belgradu, in **Baranovičev balet »Licitarsko sreće**, ki so ga z uspehom dali večkrat v tej sezoni tudi v ljubljanskem Nar. gledališču.

Umrla sta dva odlična nemška cerkvena glasbenika: 27. februarja znani koralist, sekovski opat dr. Suibert Birkle v Knittelfeldu, 12. marca stolni kapelnik Fran Ks. Gruber v Salzburgu.

Župna cerkev sv. Petra in Pavla oo. minoritov v Ptuj je dobila nove orgle, delo tvrdke »Cecilija« v Salzburgu s 27 registri na dveh manualih in pedalu. 9. maja je orgle blagoslovil knezoškof dr. Andrej Karlin. Isti dan popoldne in zvečer se je vršil cerkven koncert, pri katerem so sodelovali poleg ptujskega slov. pevskega društva pod vodstvom g. F. Frasa gg. J. Gašperič, V. Goller, P. Kamilo Kolb in Stanko Premrl. Orgle je kolavdiral P. Hugolin Sattner. So krasno, v celoti jako uspelo delo. Podrobno poročilo o njih in o koncertih v prihodnji številki.

Slavna Češka Filharmonija, orkester 80 mož pod vodstvom mojstra Vaclava Talicha, je na svoji ravnokar dovršeni turneji po Italiji in Jugoslaviji žela največje uspehe. Zadnji koncert so dali 10. maja v Ljubljani. Ljubljanci še niso kmalu kedaj slišali tako izbornega orkestra. Več v prihodnjem poročilu o koncertih.

NOVA BESEDILA ZA CERKVENE PESMI.

Franjo Neubauer:

PREČISTI IN NEDOLŽNI.

Solnčno svetlobo razžaril je maj,
čisto zlató je nebésni sijaj,
ali čistějše od solnca žari
blaga milina Ti rajskih očí,
Mati prečista!

Kot da h Gospodovi mizi gredó,
šmarńice majnik odel je lepó,
da se kot deca nedolžna belé,
lepše belí se pa Tvoje srcé,
Mati nedolžna!

Čistost nebeška je v Tvojih očeh,
srčne nedolžnosti vzel Ti ni greh,
sólze Ti bridke očí ne kalé,
blaženo, mirno je Tvoje srcé,
Mati — Devica!

PRI POVZDIGOVANJU.

Nebeški kori strmite,
vsi verniki pokleknite
in počastite Boga,
ki prišel sem k nam na oltar je,
ki dal ljubeče se v dar je
za grehe vsega sveta!

O sveče, plamteče gorite,
a bolj še srca plamтите,
saj cerkev nebesa so zdaj.
Med nami naš Bog prebiva,
na nas svojo milost razliva
in zemljo pretvarja nam v raj.

O Jezus, tebe molimo,
o Jezus, tebi živimo,
vsi tvoji smo vekomaj!
Zdaj, Jezus, nas blagoslovi,
ob uri poslednji pozovi
vse k sebi nas v sveti raj!

LISTNICA UPRAVE.

Vse naročnike, ki lista za 1. 1926. še niso poravnali, prosimo, da to čim prej store. Tudi za kak dodatni prispevek oziroma dar za naše glasilo se zelo priporočamo. Hrvatska »Sv. Cecilija« izkazuje v vsaki številki precej darov za društveno glasilo, v zadnji številki vsega skupaj 2402 Din 50 p. Ali bi ne mogli tudi pri nas vsaj nekoliko darov od časa do časa zbrati za »Cerkveni Glasbenik«? Naš list se zadnje čase dobro razvija in prinaša mnogo berila in več glasbenih prilog kot prejšnja leta. Zato potrebuje tem bolj vsestranske podpore. Darove za »C. Gl.« bomo sproti hvaležno objavljali. Upamo, da naš klic ne bo brezuspešen.

NAZNANILA.

Vodopivčeva pesem sv. Cecilije skupaj s pesmijo pri blagoslovu nove cerkve se dobi pri Katoliški knjigarni v Gorici. Naslov: Katoliška knjigarna, Libreria cattolica, Gorizia, Via Carducci 2 (Italia). Cena 2 liri.

Jobstova zbirka »Šest cerkvenih pesmi« je razprodana. Istotako Premrlove mašne (II. zbirka).

ORGANISTA dobrega glasbenika, poštenega, krščanskega, ki bi bil eventualno zmožen tudi za vodstvo posojilnice ali nekakšne banke, iščejo v Prizrenu (Južna Srbija). Zadostuje znanje slovenščine. Organist, ki bi bil hkrati zmožen kakega rokodelstva, bi imel dosti dela in zaslužka. Reflektanti naj se prijavijo ali uredništvu „C. Gl.“ ali prevz. g. dr. Janezu Fr. Gnidovcu, škofu skopljanskemu v Prizrenu.

Današnji številki je priložena glasbena priloga (8 strani). Prinaša 5 Martin Zeleznikovih Marijinih za mešani zbor in 3 Stanko Premrlove evharistične himne za moški zbor. Posamezni izvodi po 3 Din.

Odgovorni urednik lista in glasbene priloge in izdajatelj Stanko Premrl v Ljubljani.
Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani Karel Čeč.